

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Природоохоронний факультет
Кафедра економіки природокористування

Кваліфікаційна робота бакалавра

на тему: Оцінка економічної ефективності інвестицій в сфері туризму як фактор підвищення прибутковості готельного підприємства

Виконав студент групи СТ- 43
спеціальності 242 «Туризм»
Собчик Владислав Дмитрович

Керівник к.е.н., доцент
Арестов Сергій Вікторович

Рецензент к.е.н., доц.
Смірнова Катерина Володимирівна

Одеса 2021

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет Природоохоронний
Кафедра економіки природокористування
Рівень вищої освіти бакалавр
Спеціальність 242 «Туризм»
Освітня програма Сталий туризм
(назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри економіки
природокористування
Губанова О.Р.
« 17 » травня 2021 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ БАКАЛАВРА

студенту Собчику Владиславу Дмитровичу
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Оцінка економічної ефективності інвестицій в сфері туризму як фактор підвищення прибутковості готельного підприємства

керівник роботи Арестов Сергій Вікторович, к.е.н., доцент
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом ОДЕКУ від «2» листопада 2020 року № 221-С

2. Строк подання студентом роботи 17.06.2021 року

3. Вихідні дані до роботи навчальні посібники, монографії, наукові статті, статистичні дані інвестиційної діяльності у сфері туризму та автореферати у на тематику туристичної індустрії України.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки

1. Теоретичні засади функціонування інвестиційної складової в туристичній сфері

2. Аналіз сучасного стану інвестиційної діяльності готельно-туристичної сфери України

3. Шляхи вдосконалення інвестиційної діяльності туристичної сфери України, як передумова її конкурентоспроможності міжнародному ринку

5. Перелік графічного матеріалу

Базова складова комплексної державної політики у сфері туризму.

Динаміка капітальних інвестицій у туристичну галузь в Україні за період 2015–2019 рр., млрд. грн.

Динаміка капітальних інвестицій у тимчасове розміщення та організацію харчування, млн грн.

Індекс конкурентоспроможності у сфері туризму та подорожей для у 2015-2019 рр.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 17 травня 2021 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Термін виконання етапів роботи	Оцінка виконання етапу	
			у %	за 4-х бальною шкалою
1	Огляд літературних джерел	17.05.21-19.05.21		
2	Написання першого та другого розділів кваліфікаційної роботи	19.05.21-23.05.21		
3	Рубіжна атестація	24.05.21 – 29.05.21		
4	Написання третього розділу роботи	30.05.21-03.06.21		
5	Написання висновків кваліфікаційної роботи	04.06.21-06.06.21.		
6	Оформлення роботи, перевірка на плагіат	07.06.21-10.06.21		
7	Перевірка роботи науковим керівником, Надання відгуку, складання протоколу та висновку керівника.	11.06.21-13.06.21		
8	Підготовка паперової версії роботи і презентаційного матеріалу. Рецензування роботи.	14.06.21-17.06.21		
Інтегральна оцінка виконання етапів календарного плану (як середня по етапам)				

Студент Собчик Владислав Дмитрович
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____ Арестов С.В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Актуальність теми. Туристична індустрія Україна – одна з найперспективніших туристичних сфер на Європейському континенті, яка увібрала в себе надзвичайну природу, гірські масиви, морські береги та масштабні степи.

Мета і задачі дослідження: метою даної роботи є дослідження системи інвестування в туристичну галузь України, як одного з фактора підвищення конкурентоспроможності готельного господарства на ринку туристичних послуг.

Об'єктом дослідження є структура інвестування в сферу туризму України та аналіз показників конкурентоспроможності готельного туристичного бізнесу на сучасному етапі його функціонування.

Предметом дослідження є основні форми та види інвестування в туристичну індустрію України в контексті її конкурентоспроможності на українському та європейському туристичних ринках.

Методи дослідження. Для реалізації мети й завдань дослідження використовувалася сучасна наукова методологія, що базується на принципах: єдності початку дослідження й початку розвитку об'єкта.

Результати дослідження. У кваліфікаційній бакалаврській роботі розглянуто інвестиційну складову як запоруку ефективності туристичного бізнесу в Україні.

Структура і обсяг роботи. Дана робота складається з вступу, трьох розділів, семи підрозділів, висновків та списку використаних джерел. Дипломна робота розміщена на 66 сторінках та налічує в собі 50 посилань на бібліографічні джерела.

Перелік ключових слів: туризм, туристична індустрія, інвестиції, економічна ефективність, ринок туристичних послуг, готельне підприємство, бізнес, фінансові показники.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СКЛАДОВОЇ В ТУРИСТИЧНІЙ СФЕРІ.....	9
1.1 Інвестиційні можливості туристичної сфери України	9
1.2 Інвестиційна складова ефективного розвитку туристичного бізнесу	14
1.3 Законодавча база та державна політика у сфері туризму в Україні	20
2 АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ГОТЕЛЬНО-ТУРИСТИЧНОЇ СФЕРИ УКРАЇНИ.....	26
2.1 Аналіз економічної ефективності інвестицій у готельний бізнес в Україні в сучасний період.....	26
2.2 Аналіз ефективності інвестицій в готельний бізнес.....	33
2.3 Оцінка конкурентоспроможності України за рахунок інвестування на європейському ринку туристичних послуг.....	35
3 ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТУРИСТИЧНОЇ СФЕРИ УКРАЇНИ ЯК ПЕРЕДУМОВА ЇЇ КОНКУРНТОСПРОМОЖНОСТІ НА МІЖНАРОДНОМУ РИНКУ	39
3.1 Інвестиції в туристичну сферу України: сучасний стан, проблеми та перспективи	39
3.2 Перспективи залучення інвестицій в туристичну сферу в рамках європейської інтеграції України.....	44
ВИСНОВКИ	49
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	58

ВСТУП

Актуальність теми: Індустрія туризму в сучасних умовах в значній мірі впливає на розвиток світової економіки. У більшості країн світу значна частина добробуту держави побудована на доходи від організації туристичної діяльності. У зв'язку з економічним зростанням, підвищенням культурного та матеріального рівня населення, збільшенням вільного часу туризм претендує на статус провідної експортної галузі в світі. Для успішного розвитку індустрії туризму необхідне формування конкурентоспроможної туристичної галузі, яка забезпечує зростаючий попит споживачів і вносить значний вклад в соціально-економічний розвиток країн.

В цілому, інвестиційний процес – це специфічний для певного середовища процес залучення інвестора до об'єкта інвестицій, здійснюваний з метою отримання керованого інвестиційного доходу за допомогою інвестування. Інвестиції в туристичній галузі необхідно розглядати як використання фінансових ресурсів у вигляді довгострокових капіталовкладень в неї з метою отримання бажаного прибутку від вкладених коштів як всередині країни, так і за кордоном.

Фактори, які спонукають до залучення інвестицій в туристичну галузь України, можуть бути різними: бажання збільшити обсяги продажів і послуг в туризмі; необхідність в оновленні та вдосконаленні наявної матеріально-технічної бази (наприклад, поліпшення обладнання, впровадження сучасної системи бронювання); прагнення до освоєння нових видів діяльності (вихід на ринок туристичної індустрії з новим туристичним продуктом, або новим видом послуг). Зазначені фактори підкреслюють важливість інвестицій в створенні економічної бази для вирішення соціально-економічних проблем.

З метою збільшення припливу іноземних інвестицій в економіку України необхідно створити сприятливий інвестиційний клімат. Інвестиційний клімат - це сукупність політичних, економічних, юридичних, соціальних, побутових,

кліматичних, природних, інфраструктурних та інших факторів, які зумовлюють ступінь ризику капіталовкладень і можливість їх ефективного використання.

Інвестиційна привабливість територій виступає в ролі визначального фактора при виборі об'єкта вкладень. Дійсно, в умовах потреб у ресурсах одних учасників ринку і можливості і прагнення вкласти тимчасово вільні кошти інших при укладанні угоди між ними інвестиційну привабливість слід розглядати в якості ключової категорії.

У західній економічній літературі поняття «інвестиційна привабливість» (investment opportunity) використовується з метою характеристики сприятливості зовнішнього середовища (щодо об'єкта вкладення) для здійснення інвестування в даний об'єкт в цьому періоді часу.

Оцінюють інвестиційну привабливість регіону, виходячи з «передбачення» економічної віддачі (оцінюється рівень прибутковості інвестованих коштів) та аналізу ризикованості вкладень.

З точки зору Ю.П. Рябова і Є.П. Рябовой, інвестиційний потенціал враховує основні макро, і мікроекономічні показники, насиченість факторами виробництва (природними ресурсами, робочою силою, основними фондами, інфраструктурою і т. П.), Споживчий попит населення і ін.

Інвестиційна стратегія має на увазі довгостроковий цілеспрямований план дій підприємства щодо створення ефективної інвестиційної структури, а також способів досягнення максимального прибутку від інвестиційної діяльності. Основною метою інвестиційної стратегії в туризмі є досягнення високої ефективності інвестицій, спрямованих на розвиток туристських підприємств і забезпечують їх конкурентоспроможність.

Отже, забезпечення ефективності інвестиційних вкладень має бути пріоритетом при розробці системи управління інвестиційними процесами туристичної галузі. Відомо, що умовою ефективного функціонування даної системи виступає підвищення наукової обґрунтованості управлінських рішень в області інвестування, забезпечення взаємодії таких основних елементів системи управління, як принципи, методи, функції управління і інструментарій,

що орієнтують реалізацію інвестиційних проектів на досягнення необхідних результатів і рівня ефективності.

Мета роботи: метою даної роботи є дослідження системи інвестування в туристичну галузь України, як одного з фактора підвищення конкурентоспроможності готельного господарства на ринку туристичних послуг. Виходячи з поставленої мети в даній роботі до виконання впливають наступні завдання:

- дослідити інвестиційні можливості туристичної сфери України;
- визначити інвестиційна складова ефективного розвитку туристичного бізнесу;
- дослідити законодавчу базу та державну політику у сфері туризму в Україні;
- охарактеризувати економічну ефективність інвестицій у готельний бізнес в Україні в сучасний період;
- висвітлити актуальність інвестиційної політики в галузі туризму на сучасному етапі функціонування туристичної індустрії;
- проаналізувати оцінку конкурентоспроможності України за рахунок інвестування на європейському ринку туристичних послуг;
- дослідити інвестиційну діяльність в туристичну сферу України: сучасний стан, проблеми та перспективи;
- Висвітлити перспективи залучення інвестицій в туристичну сферу в рамках європейської інтеграції України.

Предмет роботи: є основні форми та види інвестування в туристичну індустрію України в контексті її конкурентоспроможності на українському та європейському туристичних ринках.

Об'єкт роботи: є структура інвестування в сферу туризму України та аналіз показників конкурентоспроможності готельного туристичного бізнесу на сучасному етапі його функціонування.

Методи дослідження: Для реалізації мети й завдань дослідження використовувалася сучасна наукова методологія, що базується на принципах:

єдності початку дослідження й початку розвитку об'єкта, логічного й історичного, сходження від абстрактного до конкретного тощо. В основу методології дослідження було покладено системний підхід, специфіка якого полягає у розкритті цілісності об'єкта і механізмів, що забезпечують його дослідження, у виділенні різноманітних типів зв'язків складного об'єкта й об'єднання їх у єдину теоретичну картину.

В роботі використовувались загальнонаукові методи пізнання соціальних процесів та явищ, використовуються спеціально-наукові методи: метод термінологічного аналізу, методи експертних оцінок: аналітичний (аналіз інвестицій в туристичну сферу України та конкурентоспроможності готельного туристичного бізнесу на українському та міжнародних ринках) та системний (аналіз комплексного механізму управління).

Інформаційна база дослідження: основу інформаційної бази даного дослідження складають навчальні посібники, монографії, наукові статті, статистичні дані інвестиційної діяльності у сфері туризму та автореферати у тематику туристичної індустрії України.

Теоретичне значення бакалаврської кваліфікаційної роботи полягає в детальному та системному дослідженні питань пов'язаних з поставленою тематикою в даній роботі, а також має узагальнюючий характер і містити власні висновки і рекомендації з предмету дослідження.

Практичне значення бакалаврської кваліфікаційної роботи полягає в дослідженні та розкритті питань пов'язаних з темою роботи, а також їх практичним застосування в подальших наукових дослідженнях.

Структура роботи: дана наукова праця складається з вступу, трьох розділів, семи підрозділів, висновків та списку використаних джерел. Робота розміщена на 61 сторінках та налічує в собі 50 посилань на бібліографічні джерела.

1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СКЛАДОВОЇ В ТУРИСТИЧНІЙ СФЕРІ

1.1 Інвестиційні можливості туристичної сфери України

Україна затвердила Національний план розвитку туризму на 2012-2020 рр. його метою є створення на міжнародному ринку конкурентоспроможних національних туристичних продуктів, які можуть задовольнити туристичні потреби населення, і на цій основі забезпечити всебічний розвиток регіону при збереженні екологічної рівноваги та культурна спадщина. План є одним із інструментів регіональної політики країни в галузі туризму. Одним із пріоритетних напрямків є стимулювання внутрішніх та іноземних інвестицій у розвиток туристичної галузі та забезпечення розвитку туристичної галузі як високоприбуткової сектор. [9, с. 98].

Інвестиції є одним із стовпів створення фундаменту ринкової економіки, оскільки. Український закон "Про інвестиційну діяльність" передбачає, що інвестиції - це збір усіх видів власності та вартості знань, вкладених в об'єкти підприємницької діяльності, а отриманий прибуток (дохід) або соціальний вплив завершено.

Іноземні інвестиції - це фонд, який іноземні інвестори інвестують в інвестиційні об'єкти відповідно до законодавства України з метою отримання прибутку або досягнення соціальних ефектів [11, с. 81].

Спрямованість інвестицій у конкретну галузь залежить від здатності компанії забезпечити високу і швидку рентабельність інвестицій. З цієї точки зору, Україна є дуже перспективним регіоном з величезним розважальним потенціалом, сприятливими природними та кліматичними умовами та необхідною інфраструктурою для обслуговування індустрії розваг. Крім того, згідно світової практики, туризм є однією з найефективніших інвестицій. Туризм може розвиватися двома шляхами:

1. Відповідно до «принципу равликів». Він передбачає реалізацію точкових проектів, одноденні поїздки, найдешевші екскурсії, а потім розширення сфери послуг, зон прийому та країн призначення. Прибуток слід інвестувати в реконструкцію існуючого туристичного матеріально-технологічного фундаменту та створення нового матеріально-технологічного фундаменту. Але реконструкція може зайняти десятиліття [9, с. 99-100].

2. За «принципом вибуху». Він передбачає залучення потужних інвестицій, які би спрямовувалися не лише на створення матеріально-технічної бази, а й на ефективну рекламну кампанію.

Географічне поєднання природних та історико-культурних дозвілєвих ресурсів України дає можливість у майбутньому сформувати регіональну систему туризму та дозвілля з високорозвиненою інфраструктурою, дозвіллям та здоров'ям та туристичним комплексом європейського значення, кожна з яких може базуватися на місцеві ресурси дозвілля [11, с. 82-83].

Україна має унікальне географічне та геополітичне розташування, унікальні природні кліматичні ресурси, історичну та культурну спадщину, тому вона має великий потенціал для залучення інвестицій та розвитку туризму. Наприклад, Кримський півострів залучає та залучає представників багатьох країн для співпраці та участі у різних інвестиційних проектах завдяки своєму потенціалу відпочинку та відпочинку.

З метою залучення інвестицій в економіку Автономної Республіки Крим з грудня 2000 р. діє Закон України №2189-III "Про спеціальний режим інвестиційної діяльності на територіях пріоритетного розвитку та спеціальну економічну зону "Порт Крим" в Автономній Республіці Крим". Закон визначає процедури запровадження спеціальної системи інвестиційної діяльності в пріоритетних сферах розвитку, а також процедури створення, функціонування та ліквідації особливої економічної зони порту Крим в Автономній Республіці Крим. Закон створив нові економічні умови та зробив інвестиційне середовище в Криму найпривабливішим інвестиційним середовищем в історії автономії.

Метою запровадження спеціальної системи інвестиційної діяльності в Автономній Республіці Крим та створення спеціальної економічної зони "Кримський порт" є залучення інвестицій у виробництво, охорону здоров'я, розваги, туризм та сільське господарство з метою захисту існуючих та створення нових робочих місць. , впровадження нових технологій, розвиток зовнішньоекономічних зв'язків, збільшення якісних товарів та послуг, налагодження сучасного виробничого, транспортного та ринкового інфраструктур, охорона та ефективне використання природних ресурсів [9, с. 101].

Спеціальна система інвестиційної діяльності впроваджена протягом 30 років у певних пріоритетних видах економічної діяльності в пріоритетних напрямках розвитку, і її перелік визначається Радою міністрів Автономної Республіки для визначення Криму кожного пріоритетного напрямку розвитку.

У 2007 році розвиток Криму залучив 500 мільйонів євро прямих іноземних інвестицій. В результаті курортні містечка та села оновлюються, кримські санаторії та готелі активно відновлюються, індустрія відпочинку розцвітає. Щорічна потреба у фінансуванні розвитку туристичної інфраструктури узбережжя Криму становить приблизно 1,5 мільярда євро. У той же час деякі інвестиційні проекти вимагають великих обсягів інвестицій [11, с. 84].

Так, для будівництва міжнародного бальнеологічного курорту «Єврорегіон» «Арабат», що бере участь у міжнародній програмі «Блакитний прапор Європи», необхідно близько 2 млрд. євро. Інвестиційні проекти в сфері розвитку курортно-рекреаційного комплексу АРК реалізуються на трьох територіях пріоритетного розвитку — «Велика Ялта», «Судак», «Алушта». З впровадження спеціальної системи для пріоритетної інвестиційної діяльності створило сприятливі умови для діяльності інвесторів у курортному та туристичному секторах, а саме надання податків, тарифів та інших пільг.

Західна Україна також приваблива для інвестицій, особливо райони, що межують із Львовом, Івано-Франківськом, Волинська та Закарпаттям з

Польщею, Словаччиною, Угорщиною та Румунією. Західна Україна відрізняється від решти країни своїм вигідним транспортним та географічним розташуванням. Через регіон пролягає 12 залізниць, що з'єднують Україну з п'ятьма сусідніми країнами.

Західний регіон України має велику різноманітність природних та культурних туристичних ресурсів, що забезпечує можливості для розвитку альпінізму, гірськолижного та водного туризму [9, с. 102].

Збільшення потоку іноземних туристів сприяє розвитку туристично-рекреаційних комплексів України і, насамперед, розвитку готельного господарства. У 2007 р. на будівництво та переобладнання готелів за рахунок усіх джерел фінансування використано 750,5 млн. грн. інвестиційних коштів, на інші місця для короткочасного проживання - 553 млн. грн. Понад 85% загального обсягу освоєних капіталовкладень у розвиток готелів припадає на м. Київ, Автономну Республіку Крим, Одеську та Львівську області. На сьогодні в Україні функціонують всесвітньо відомі мережі готелів «Редісон-Сан» (м. Київ), «Прем'єр Палас» (м. Київ), «Міжнародний готель «Україна» та «Сан Рей» (м. Дніпропетровськ), «Донбас-Палас» (м. Донецьк), «Отрада» (м. Одеса), загалом понад 1 тис. підприємств готельного господарства [11, с. 85-86].

Найбільші за обсягом інвестиції в розвиток готельного господарства надходять з Кіпру - 32,9 млн. дол. США (20,4% загального обсягу прямих інвестицій), Швейцарії - 28,9 млн. дол. США (18,0%), Британських Островів - 26 млн. дол. США (16,2%), Російської Федерації - 22,1 млн. дол. США (13,8%), та Австрії - 8,4 млн. дол. США (5,3%).

Сьогодні привабливі інвестиційні проекти, будівництво туризму та спортивних гірськолижних курортів, канатні дороги, пропозиції спортивно-дозвіллевого комплексу. Карпати - це регіон, де Україна має всі можливості для розвитку лижного спорту. На сьогодні в Закарпатті є 57 гірськолижних курортів.

Що стосується інвестицій у розвиток туристичної інфраструктури, Закарпатська область входить до п'ятірки найбільших регіонів країни. Ці

доходи становлять приблизно 290 мільйонів євро. Одним із проектів є будівництво гірськоколижного центру "Полонина Руна", який залучив загалом 90 мільйонів євро прямих інвестицій.

Національна політика у сфері іноземних інвестицій повинна бути зосереджена на створенні сучасної системи регулювання для підвищення інвестиційної привабливості економіки та забезпечення сильного стимулу для інвестицій нерезидентів.

Ефективним важелем успішного вирішення цього завдання може стати, за певних обставин, податкова політика щодо іноземних і внутрішніх інвестицій, що сприяло б розвитку туризму, а отже, створенню значної кількості робочих місць, особливо в регіонах [9, с. 103-104].

Хоча оподаткування не є вирішальним фактором для прямих іноземних інвестицій, стратегію розвитку туризму будь-якої країни не можна відокремлювати від змін політики оподаткування. У 2006 році український бюджет отримав понад 6 мільярдів податку на додану вартість ОАЕ та 1 мільярд податку на прибуток ОАЕ від туристичної галузі.

І навпаки, у 2006 році в національному бюджеті України було виділено лише близько 7 млн. Таким чином, фінансування бюджетної програми «Фінансова підтримка розвитку туризму в Україні» було призупинено, фінансування Науково-дослідного центру розвитку туристичного розвитку агентства було зменшено на 73%, а «Національна програма дослідницьких технологій» та наукова частина Національної цільової програми у галузі розвитку туризму», «щодо надання фінансової підтримки для створення безпечних умов для туризму в Україні та розвитку туристичної інфраструктури міжнародних транспортних коридорів шосе», взагалі не фінансувалося [11, с. 87].

Добре розвинений туристичний сектор щорічно приносить країнам сотні мільйонів доларів податкових надходжень за рахунок податків на прибуток, на землю, готельних зборів тощо [11, с. 88-89].

Наприклад, тур-бізнес у Польщі має найнижче оподаткування — 7% за 22% для інших видів бізнесу. У готелях оподатковується лише кожне тринадцяте місце. З 1993 р. для деяких видів інвестицій була введена система прискореної амортизації [9, с. 105].

1.2 Інвестиційна складова ефективного розвитку туристичного бізнесу

Україна має великі туристичні та рекреаційні можливості. Територія містить унікальні ресурси, що допомагають відновити духовну і фізичну силу людини, рідкісні природні ресурси, культурно-історичне надбання. Також проводяться різні заходи в сфері економіки, спорту, громадські та культурні. У регіонах України знаходиться великий спектр різних розважальних і історичних комплексів, які користуються великою популярністю у всіх туристів. Неможливо будувати і розвивати всі об'єкти без поліпшення або будівництва нової інфраструктури та залучення інвестиційних ресурсів.

Успішний розвиток туристичного бізнесу в ринкових умовах вимагає постійного підвищення конкурентоспроможності кожного суб'єкта господарювання, забезпечення високоякісних туристичних продуктів для постійно зростаючих потреб населення та вдосконалення структури бізнесу, регіональних асоціацій та соціально-економічних відносини між країною [18, с. 378].

Соціальною місією туризму є збільшення його внеску у національну культуру, економіку та регіональний розвиток. Передумовою створення ефективної системи управління процесом інвестиційного туризму є підвищення наукової ефективності управлінських рішень в галузі інвестицій та забезпечення взаємодії принципів, методів, функцій управління, інструментів та інших основних елементів системи управління [20, с. 35].

Економічна діяльність окремого економічного суб'єкта та туристичної галузі всієї країни значною мірою характеризується кількістю та формою

інвестиційного процесу. Загалом кажучи, інвестиції - це капітальні вкладення для подальшого збільшення капіталу. У цьому випадку збільшення капіталу має компенсувати інвестору відмову використовувати наявні кошти для поточного споживання та винагородити його за ризик, який він взяв на себе, щоб компенсувати майбутні збитки, спричинені інфляцією.

Отже, поки туристична галузь зможе підвищити прибутковість, вона буде привабливою для інвестицій. Слово «інвестиція» походить від латинського слова «інвестиція», що означає «інвестиція». Українське податкове законодавство трактує інвестиції як комерційну операцію, що передбачає придбання основних засобів, нематеріальних активів, прав компаній та / або цінних паперів в обмін на кошти або майно, тобто розкриття об'єктів інвестування.

В українському Законі "Про інвестиційну діяльність" поняття "інвестиційна діяльність" визначається як серія практичних дій громадян, юридичних осіб та держави щодо здійснення інвестицій, а інвесторів - як інвестиційного суб'єкта, який вирішує інвестувати в себе, запозичення та залучення інвестицій Власність та інтелектуальна цінність.

Шарко М.В., Мешкова-Кравченко Н.В., Радкевич О.М розкривають поняття «інвестиційного проекту» як програму заходів, пов'язаних із здійсненням вкладень, з метою їхнього наступного відшкодування й одержання прибутку, інвестиційний процес - як розгорнуту у часі реалізацію інвестиційного проекту, де початок - ухвалення рішення про інвестування, а результат - досягнення поставленої мети, або вимушене припинення здійснення проекту [18, с. 379-380].

Туристична діяльність регулюється Законом України "Про туризм", який передбачає, що туризм – це виїзд особи, яка тимчасово залишає своє місце проживання з метою охорони здоров'я, освіти, професійних, комерційних чи інших цілей і не здійснює платну діяльність за місцем проживання . Люди їдуть.

На основі вивчення теоретичного характеру інвестиційного процесу слід зазначити, що інвестиції в туризм слід розглядати як використання фінансових ресурсів у формі поточних та довгострокових інвестицій для отримання очікуваної прибутковості в країні та за кордоном [20, с. 36-37].

У своїй науковій роботі конгресмен Мальська зазначив, що інвестиції в туризм - це інвестиції у туристичну галузь з метою отримання прибутку. Оскільки капітал є одним з основних виробничих факторів, здатність туристичної галузі виробляти високоякісні туристичні товари (послуги) безпосередньо залежить від кількості вкладеного капіталу.

Інвестиції відіграють важливу роль в управлінні розвитком туризму всієї країни та регіону. У процесі формулювання заходів щодо формування туристичного матеріально-технологічного фундаменту, туристичних об'єктів та планів розвитку житлових приміщень, податкових прогнозів, побудови бази даних інвестиційних проектів у галузі туризму, заходів стандартизації тощо аналізується та прогнозується сума інвестицій. Сертифікація туристичної продукції, ліцензування певної діяльності, планування зайнятості та доходів, розвиток інфраструктури.

Туризм повинен бути однією з пріоритетних галузей економіки України. Сформулювати та реалізувати проекти та плани у цій галузі на національному та регіональному рівнях.

Для ефективної роботи туристичної галузі необхідно включити сектор розвитку туризму та інвестиційні консультації в стратегію розвитку, сформувати хороший туристичний імідж країни, створити сприятливі умови для розвитку туризму та сприяти розвитку туристичної галузі. Залучити інвесторів [18, с. 381].

Фактори, що стимулюють інвестиції, можуть бути різними: - бажання збільшити обсяг продажів туризму та послуг; - необхідність оновлення та вдосконалення існуючої матеріально-технічної інфраструктури (вдосконалення засобів та обладнання та впровадження сучасних систем бронювання); бажання

розвивати нові види діяльності(вихід на ринок туристичної індустрії з новим туристичним продуктом, або новим видом послуг) [20, с. 38].

Ці фактори підкреслюють важливість інвестицій у створенні економічного фундаменту для вирішення соціально-економічних проблем. Для збільшення припливу іноземного капіталу в економіку необхідно створити гарне інвестиційне середовище. Інвестиційне середовище - це сукупність соціальних, економічних, організаційних, правових, політичних, соціальних та культурних передумов, що визначають привабливість та доцільність інвестування в економіку країни.

В інвестиційній діяльності України необхідно підкреслити важливість інвестицій у туризм. Туризм має значний вплив на економіку та розвиток регіону, сприяє надходженню валюти в країну, створює нові робочі місця та покращує інфраструктуру. Для повного використання туристичної галузі кожна держава сформулювала туристичну політику, яка є сферою соціально-економічної політики держави.

Зарічна О.В. акцентує увагу на тому, що капіталовкладення в туристичну сферу зростають лише за умови, що віддача на вкладені кошти перевищує обсяг інвестованого капіталу.

Якщо прибуток дорівнює інвестиції, то ефекту від інвестиції немає. У цьому випадку капітал і виробництво залишаються незмінними. Якщо різниця між вкладеним капіталом та отриманим капіталом буде негативною, індустрія туризму втратить джерело оновлення капіталу, а виробничі можливості будуть обмежені [20, с. 39-40].

Незважаючи на позитивну динаміку зростання капітальних інвестицій по всій Україні, на жаль, спостерігається зменшення інвестицій в туристичні агенції, туроператори та інші види діяльності з бронювання. Однак туристичний сектор повинен також включати набір готелів та інших закладів розміщення, ресторанів, транспортних засобів, розважальних та розважальних закладів та закладів громадського харчування [18, с. 382].

З огляду на динаміку інвестиційних вкладень по вищеназваних об'єктах, можна зробити висновок, що по більшості категорій спостерігається збільшення об'ємів використаних інвестицій. Україна має значний потенціал у розвитку сфери туризму, але низький рівень іміджу на світовому інвестиційному ринку. У більшості рейтингів країна посідає останні місця за інвестиційною привабливістю.

Тому важливим завданням збільшення інвестицій у туристичний бізнес є підвищення інвестиційної привабливості. Інвестиційна привабливість туристичної галузі - це сукупність мікро- та макрофакторів, які формують загальний погляд потенційного інвестора на туристичну галузь країни та рівень розвитку, і дають йому можливість визначити привабливість та прибутковість країни. Аспект інвестицій [20, с. 41].

В Україні податкове та адміністративне навантаження на підприємства, висока інфляція, нестабільна політична ситуація та воєнні дії на сході України суттєво заважають збільшенню інвестиційної привабливості в регіоні. Інвестиційна привабливість території є вирішальним фактором при виборі об'єктів інвестування.

Насправді, враховуючи потреби в ресурсах одних учасників ринку та наявність та бажання інвестувати тимчасові вільні кошти в інші, інвестиційна привабливість повинна розглядатися як ключова категорія при досягненні згоди.

На основі висловлення науковцями характеру інвестиційного потенціалу регіону можна зробити висновок, що формування регіону включає такі складові: природно-ресурсний потенціал, географічне розташування, економічні умови, інфраструктура, інституційна структура, кадровий склад, технологічний потенціал, споживачі, виробничі компоненти. Використання інвестиційних ресурсів повинно базуватися на розумному відборі інвестиційних проектів [18, с. 383-384].

Для забезпечення правильного вибору рішення організаціям, пов'язаним з туристичною діяльністю, необхідно самостійно або за допомогою залучених

фахівців розробити ефективний зразок нової моделі, трансформувати застарілі та запровадити нові об'єкти.

Модернізація має вирішальне значення для підвищення економічної ефективності завдяки ефективнішому використанню виробничих факторів, разом із впровадженням нових технологій та інновацій.

Економічний результат впровадження інвестиційної діяльності оцінюється збільшенням доходу бізнес-структури, оптимізацією витрат, зменшенням витрат на послуги та збільшенням прибутку, в кінцевому рахунку покращуючи його конкурентоспроможність.

Україна створила правову базу в галузі нагляду за інвестиціями з метою досягнення більшого припливу інвестицій та підвищення ефективності його використання.

Однак необхідність узгодження документів та дозволів між різними державними структурами створила тимчасові та інші перешкоди для реалізації планів інвесторів.

Хоча Україна має великий потенціал для туризму та розваг, розвиток туризму відбувався досить повільно. Інвестиції в туризм в основному зосереджені в західних та південних регіонах, де туризм визначений одним із пріоритетних напрямів економічного розвитку [20, с. 42-43].

Для реалізації інвестиційних проектів у туристичному секторі необхідно провести економічні демонстрації для залучення інвестиційних фондів, надати рішення, чітко розрахувати прибутковість проекту, період відновлення інвестицій та сформулювати бізнес-плани реалізації [18, с. 385].

Тому слід вживати широкомасштабних комплексних заходів для поліпшення умов праці інвесторів, розширення механізмів та інструментів інвестування та реалізації інвестиційних проектів, сприяння формуванню в Україні доброго інвестиційного середовища. Збільшення інвестицій в українську економіку прискорить соціально-економічний розвиток регіону та пріоритетних галузей.

1.3 Законодавча база та державна політика у сфері туризму в Україні

Туристична галузь України знаходиться на високому зростанні та визначає висхідну траєкторію розвитку потік відвідувачів та активна структурна трансформація. Однак вітчизняна туристична галузь України зосередилася на швидкості розвитку, але в Україні не такий швидкий розвиток, як швидкість розвитку міжнародного туризму, що є певною мірою контрастуючим із існуючими великими та різноманітними туристичними регіонами та потенціалом України.

Державне регулювання процесів туристично-рекреаційного розвитку в Україні є невід'ємною складовою для ефективного функціонування туристичної індустрії в Україні в подальшій перспективі. Зміст публічного управління та регулювання туристичної індустрії в Україні базується на регулюванні в адміністративно-правових, соціально-економічних та інших соціальних сферах діяльності туристичної галузі України [19, с. 36].

Тому в даному контексті, публічне управління та регулювання туристичної галузі в Україні спрямовується на розвиток туристичної інфраструктури та ефективної діяльності туристичної індустрії в правовому полі держави

Реальність часу змусила Україну знайти своє місце у світовому туризмі. Формування масового туризму в Україні шляхом його поширення також є важливим фактором формування громадянського суспільства та утвердження гуманітарних цінностей [22, с. 314].

На даний момент притаманним для України є вдосконалення потреб громадян, тому в Україні в контексті публічного управління постійно відбувається вдосконалення правової бази, що у свою чергу і спричиняє вдосконалення публічного управління сферою туризму в Україні. На даний момент в Україні існує понад 200 нормативно-правових актів, які регулюють зі сторони держави діяльність туристичної індустрії України.

Законодавче регулювання розвитку туристичної галузі в Україні базується на основних законодавчих вимогах держави. Також слід зазначити що в Україні на даний момент існує більше нормативно-правових актів та підзаконних актів ніж в більшості Європейських держав

У цьому процесі народна дипломатія є більш реальною, ніж сучасні закони, які часто є недійсними та досить неефективними в онексті регулювання діяльності туристичної галузі в сучасних умовах.

Тому зміст національної політики у сфері туризму та курортів полягає у стимулюванні споживчого попиту на туристичні товари та послуги, встановленні та вдосконаленні існуючої нормативної бази та фінансово-економічних механізмів, що сприяють розвитку туристичної галузі, та підготовці кваліфікованих туристів. Персонал стимулюватиме розвиток вітчизняного туристичного бізнесу як окремої ланки державної економіки на сучасному етапі. [12].

На цій підставі науковець П. Пучентеййо визначає національну туристичну політику як низку правових, економічних та організаційних заходів, що здійснюються відповідними регуляторними органами. Діяльність цих відомств включає уряди всіх рівнів та прагне до координації інтересів держави, місцевого самоврядування та підприємств.

Отже, як канал впливу можуть розглядатися законодавство та регулювання, оподаткування, валюта та фінансові ресурси, інформація та адміністрування. В якості критерію ефективності країни в галузі туризму та курортів рекомендується використовувати прибутковість туристичної галузі та її внесок у розвиток національної економіки [22, с. 315-316].

Врешті-решт, можна припустити, що національна політика в туристично-курортному секторі базується на тому, що туристична галузь є міжгалузевим економічним комплексом, результатом поєднання безлічі державних політик. Так, туризм тісно пов'язаний з фінансово-економічною, та науковою структурою. Виходячи з цього, складовими державної політики туристичного курорту мають бути такі – (Рис. 1.1)

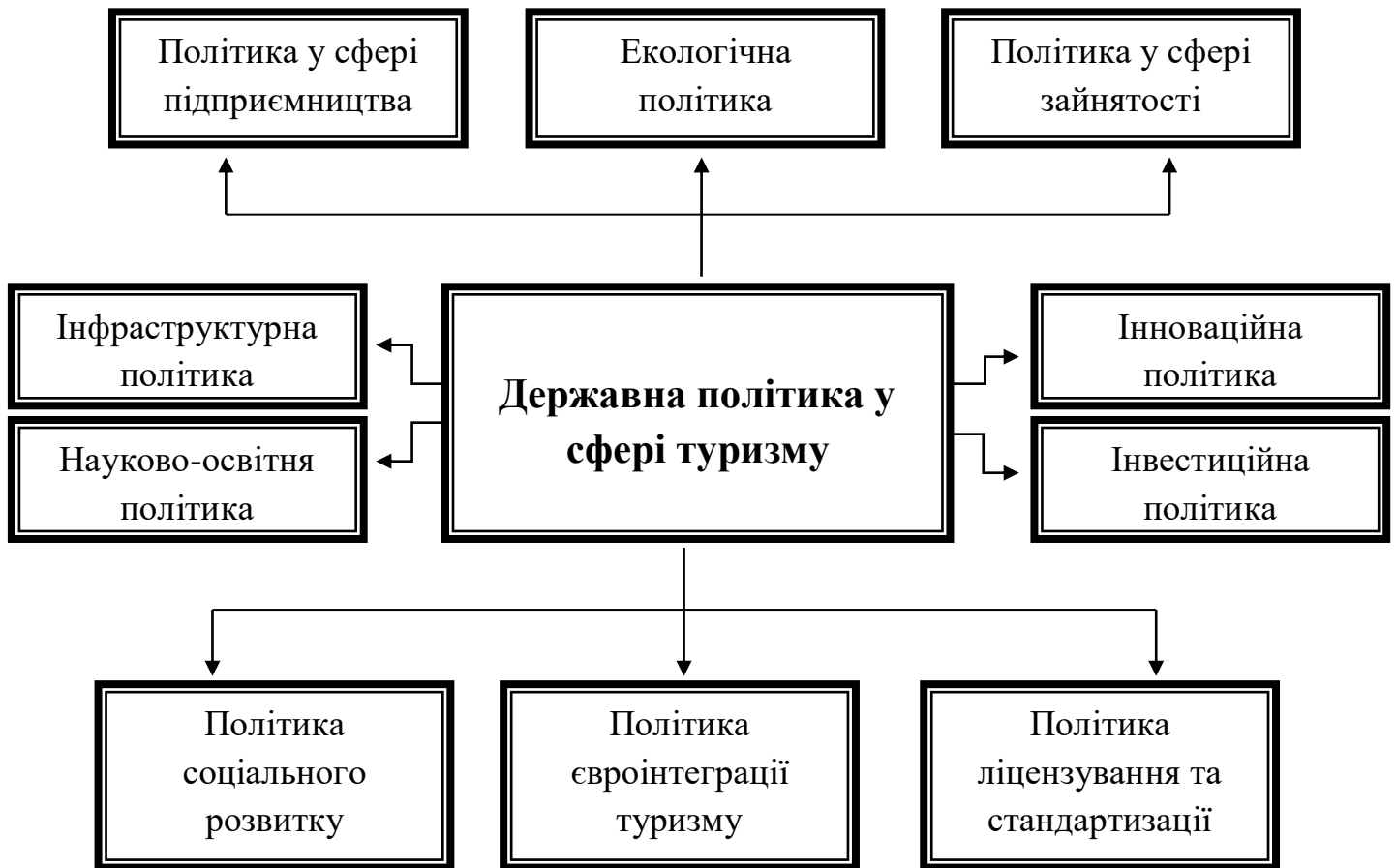


Рисунок 1.1 Базові складові комплексної державної політики у сфері туризму

Джерело: складене автором на основі [22]

Пріоритетними напрямами реалізації національної політики у туристично-курортному секторі є [22, с. 317]:

- Вдосконалити закони та норми управління туризмом країни;
- Сприяти розвитку туризму та зробити його високоприбутковою частиною українських національних економічних послуг;
- Залучити вітчизняних та іноземних інвесторів для посилення розвитку туризму та створення нових можливостей для працевлаштування;
- Сприяти розвитку сільського та зеленого туризму, в'їзного та внутрішнього туризму;
- Розвивати міжнародну співпрацю з метою включення України до світового туристичного ринку;

- Забезпечення надання туристичних та розважальних послуг для дітей, молоді, людей похилого віку, інвалідів та бідних через пільгову систему для цих категорій людей;

- Створити сприятливі умови для розвитку туристичної галузі шляхом спрощення та координації таких національних регуляторних областей: оподаткування, валюта, митниця, кордони.

Нормативно-правове забезпечення вважається сукупністю документів, що складається з трьох комплектів документів: законодавство про оптимізацію розвитку основних туристичних напрямків (тобто виїзного, в'їзного та внутрішнього туризму); угоди з країнами світу у сфері туризму; регулювання України та туризму Документи про співпрацю з провідними міжнародними організаціями галузі .

До найважливіших питань, що охоплюються національним законодавством, належать: пріоритетні напрями національної політики у туристичній галузі; методи оптимізації функцій українського туристичного ринку; вибір та перевірка основних видів туристичної діяльності з високим рівнем прибутку; підвищення ефективності реклами кампанії із залучення все більшої кількості українських туристів [22, с. 318].

На основі аналізу нормативно-правової поведінки, що регулює туристичну діяльність, визначено пріоритетні напрями національної політики у галузях та питання, що вимагають законодавства та нормативних актів. Внутрішнє туристичне поле відіграє надзвичайно важливу роль у соціальному та економічному житті країни.

Статус та зацікавленість країни у подальшому розвитку цієї галузі зростають, а вплив подорожей майже на всі сфери людського життя та діяльності посилюється [12].

Основна концепція екскурсій законодавчо закріплена в Законі України «Про туризм» від 15 вересня 1995 року. Стаття 1 закону це передбачає. «Екскурсійні заходи - організуйте туристичні заходи, які не перевищують 24 годин, і запропонуйте експертам запланований маршрут для ознайомлення з

такими історичними місцями, як історія, культура, природа, музеї, мальовничі місця тощо; керівництво з відповідними країнами (регіонами), Атракціони, експозиція предметів та інформація, організаційні послуги та кваліфікована допомога, що надається учасникам мовою країни або мовою іноземного туриста, або професійна інформація іноземного туриста, що надається їхньою спільною мовою учасникам за контрактом, щоб надавати лише туристичних послуг-гідам Виконувати його функції з дозволу [12].

Відповідно до закону, туристичні послуги називаються комплексом туристичних послуг (стаття 16) та описуються в термінах туристичних продуктів та туризму (стаття 1).

Між тим, усі зазначені положення не можна визначити таким, що безпосередньо стосуються правового регулювання екскурсійної діяльності.

Закон України Про внесення змін до Закону України Про туризм від 18.11.03 «визначає загальні правові, організаційні та соціально-економічні засади реалізації державної політики України в галузі туризму та спрямований на забезпеченні закріплених Конституцією України прав громадян на відпочинок, свободу пересування, охорону здоров'я, на безпечне для життя і здоров'я довкілля, задоволення духовних потреб та інших прав при здійсненні туристичних подорожей» [22, с. 319-320].

Стаття 13 уточнює, що «Держава забезпечує захист законних прав та інтересів іноземних туристів відповідно до законодавства та міжнародних договорів України».

Безпека у сфері туризму визначається як "низка соціальних, економічних та інших характеристик, що забезпечують права та законні інтереси громадян, юридичних осіб та країни у сфері туризму". Стаття 13 розкриває заходи, вжиті державними органами та органами місцевого самоврядування з цього приводу, і згадує туристів лише один раз.

Забезпечення туристам (екскурсантам) можливості безперешкодного одержання медичної, правової та інших видів невідкладної допомоги, доступу до засобів зв'язку.

Як ми всі знаємо, страхування є ефективним інструментом забезпечення туристів та впевненості туристів у захисті їх прав та інтересів, особливо безпеки [12].

На додаток до обов'язкових вимог страхування для туристів (туризм та медичне обслуговування), встановлених у статті 16 (Зміни до українських законів та доповнень до українського закону про туризм), до правових сфер сучасного туризму та туристичної діяльності належать: Україна: "Про страхування" Кабінету Міністрів України, тобто "Положення про обов'язкове особисте страхування від транспортних пригод", "Щодо процедур та умов обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів", "Положення Агентства автомобільного (транспортного) страхування", страхувик через посередників "Процедури діяльності", "Положення про затвердження надання медичних процедур іноземним громадянам, які тимчасово проживають на території України" та інші положення [22, с. 321].

2 АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ГОТЕЛЬНО-ТУРИСТИЧНОЇ СФЕРИ УКРАЇНИ

2.1 Аналіз економічної ефективності інвестицій у готельний бізнес в Україні в сучасний період

До числа найбільш важливих проблем, з якими стикаються готельні та туристські фірми, як, втім і підприємства інших сфер економіки, що інвестують кошти у свій розвиток, відноситься проблема забезпечення високої ефективності інвестицій. Саме ефективність інвестицій повинна бути пріоритетом при розробці відповідної концепції інвестиційної діяльності. Природно, що дефіцит інвестицій спонукає господарюючі суб'єкти до збільшення їх обсягів, в наслідок чого збільшується число проектів, що претендують на включення в список фінансуються, тому необхідно, щоб в цьому переліку на перших місцях знаходилися найбільш ефективні проекти [21, с. 254].

Аналіз ефективності інвестиційних проектів важливий також тому, що розширення активів зазвичай пов'язане з істотними витратами і до того, як будуть витрачені великі кошти, фірмам необхідно обґрунтувати, наскільки ефективним буде вкладення фінансових коштів через кілька років. Результативність інвестицій в певній мірі залежить від терміновості використовуваних фірмами кредитів [15, с. 164].

Для інвестицій в готельно-туристичний комплекс характерний відносно тривалий період окупності, тому при здійсненні довгострокових проектів, пов'язаних зі спорудженням готелів та інших об'єктів індустрії туризму, фірми зацікавлені в отриманні довгострокових кредитів. Вибір часу здійснення намічених капіталовкладень істотним чином впливає на ефективність інвестицій.

При оцінці цього фактора на ефективність інвестицій необхідно виходити з того очевидного чинника, що кошти, вкладені в проект, мають різну цінність в

часі: вони дорожче в початок реалізації проекту і дешевше на більш пізній стадії. У зв'язку з цим для обліку фактора часу минулі витрати наводяться, як відомо, до року реалізації проекту або до розрахункового року. Результати рішення про ефективність намічуваних капіталовкладень проявляються протягом тривалого періоду часу [21, с. 255-256].

Наприклад, придбання активу з терміном експлуатації в 10 років (автобуси або інші види автотранспорту) вимагає тривалого очікування, перш ніж стануть відомі остаточні результати цієї дії. Крім того, розширення активів пов'язане з очікуваним обсягом продажів, тому рішення про інвестування в той чи інший актив, використання якого можливо протягом 10 років, базується на прогнозі обсягу продажів туристських послуг на цей період [15, с. 165-166].

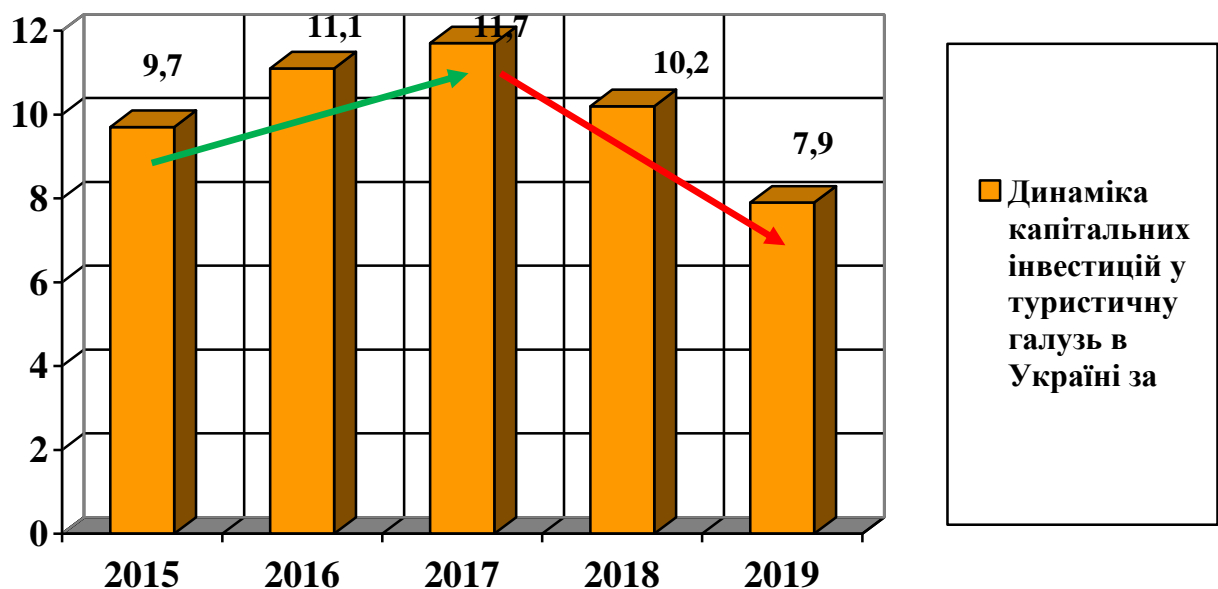


Рисунок 2.1 Динаміка капітальних інвестицій у туристичну галузь в Україні за період 2015–2019 рр., млрд. грн.

Джерело: складено автором на основі [21]

Протягом такого довгострокового періоду інфляція може негативно вплинути на результати аналізу інвестицій в розвиток конкретної туристської фірми. Це пов'язано з тим, що амортизаційні відрахування розраховуються виходячи з первісної вартості спорудженої готелю або придбаних транспортних засобів, а не їх вартості при заміні. Реалізація підприємствами готельного та

туристичного бізнесу інвестиційних проектів завжди пов'язана з певною часткою ризику [15, с. 167].

Зокрема, він може бути викликаний падінням реальних доходів населення – потенційних туристів, погіршенням інвестиційного клімату, підвищенням рівня цін на ресурси, що використовуються туристськими компаніями і т.д. Це може привести до відхилення планованого потоку грошових коштів від очікуваного, хоча, як відомо, збільшення ризику пов'язане з ростом ймовірного доходу, тому і ефективність планованих інвестицій в значною мірою залежить від рівня ризику [21, с. 257].

Таблиця 2.1

Динаміка капітальних інвестицій у тимчасове розміщення та організацію харчування, млн грн.

Найменування показника	Роки				
	2015	2016	2017	2018	2019 (6 місяців)
Капітальні інвестиції у сферу тимчасового розміщення	1106,8	1200,8	725,0	542,8	507,5
Капітальні інвестиції у сферу харчування	820,2	523,8	450,5	427,7	393,1
Загалом	1927,0	1724,6	1175,5	970,0	900,6

Джерело: складено автором на основі [21]

Оцінити потоки грошових коштів можна на основі експертних оцінок ймовірності їх надходження або величиною відхилень елементів потоку від очікуваних величин. На основі отриманої експертним шляхом ймовірнісної оцінки щорічного грошового потоку розраховується і коригується значення чистого грошового доходу. Разом з тим, результати, отримані таким методом оцінки інвестиційних проектів і послужили підставою для прийняття інвестиційних рішень, в значною мірою носять суб'єктивний характер.

Справа в тому, що якість експертної оцінки залежить від кваліфікації фахівців, що визначають вірогідність прибутковості інвестицій при формуванні елементів грошових потоків. В умовах обмежених фінансових можливостей

чималий резерв закладений в підготовку та реалізацію інвестиційних проектів з техніко-економічними показниками на рівні сучасних світових аналогів.

Одним із спонукальних мотивів, які змушують підприємства готельного та туристського бізнесу вибрати один з декількох вигідних інвестиційних проектів, є обмеженість фінансових коштів. Лімітом фінансових коштів для здійснення інвестицій є фіксована межа річного обсягу капітальних вкладень, які може дозволити собі підприємство виходячи зі своїх фінансових можливостей [21, с. 258].

В якості одного з резервів підвищення ефективності інвестиційних проектів слід розглядати зниження постійних витрат. якщо, наприклад, необхідно прийняти рішення щодо оптимальної чисельності адміністративно-управлінського персоналу, інших категорій зайнятих на підприємстві. У більшості випадків якісний вибір персоналу підприємства, підвищення кваліфікації співробітників, інші удосконалення дозволяють знизити витрати [15, с. 168].

Наступним фактором, що впливає на ефективність інвестиційних проектів, є зниження змінних витрат. Як шляхів вирішення цієї проблеми можна, наприклад, розглянути питання оптимізації системи логістики компанії. Великі готельні комплекси включають багато різних елементів, кожен з яких, в свою чергу, представляє певну систему зі відповідної структурою. Від функціонування окремих елементів і їх взаємодії між собою залежить ситуація в цілому: скільки коштів витрачають окремі служби та як ці витрати співвідносяться з допустимими величинами, з середньостатистичними показниками галузі, з показниками конкурентів, ростуть вони або стабілізуються і т.д.

З урахуванням всіх цих факторів підприємства готельного комплексу повинні розробити стратегію, орієнтуючись на ринкові методи господарювання, що дозволяють збільшити дохід, в тому числі шляхом застосування методів контролю, що впливають на скорочення витратних статей. Існуюча практика розробки і реалізації інвестиційних проектів, які

здійснюються при залученні консалтингових і проектних організацій, має в своїй основі таке собі поєднання вітчизняних і західних підходів, методик по аналізу, підготовки та реалізації проектів.

В українській практиці поняття «Інвестиційний проект» вживається в двох значеннях:

1) справа, діяльність, захід, що передбачає здійснення комплексу будь-яких дій, що забезпечують досягнення певних результатів в найрізноманітніших галузях, галузях;

2) система організаційно-правових та розрахунково-фінансових документів, необхідних для здійснення будь-яких дій або описують такі дії.

В умовах обмеженості інвестиційних ресурсів особливе значення набуває правильність організації інвестиційного процесу, від якої багато в чому залежить ефективність інвестицій і досягнення очікуваних результатів реалізації інвестиційних проектів [21, с. 259].

Як правило, основним керівним принципом організації розробки проектів є поділ відповідальності організаторів проекту та іншої відповідальності замовників, підрядників, кредиторів і державних установ. При цьому найбільш правильне розподіл відповідальності та ризиків між учасниками зазвичай забезпечує економічну і технічну життєздатність підприємства в процесі реалізації проекту.

Розроблений бізнес-план проекту визначає механізми його фінансування, які повинні дозволити генерувати потоки готівки (Cash flow), достатні для обслуговування поточних інвестицій і накопиченого боргу. Ці механізми зазвичай включають в себе широкий набір фінансових методів та інструментів і диверсифікованість джерел з урахуванням специфіки кожного проекту [15, с. 169-170].

Джерелами фінансування, найбільш часто використовуються в схемах проектного фінансування, є кредити комерційних банків, внутрішні позики, продаж власних цінних паперів, приватні вкладення, бюджети різних рівнів. Успіх підготовки і реалізації інвестиційного проекту залежить від правильного

розподілу ризиків між його учасниками. Розподіл ризиків між учасниками може відрізнятись в залежності від специфіки проекту. Цей аспект часто носить юридичний характер, так як ризики і їх розподіл знаходять відображення в проектній документації і є критичними питаннями будь-якого контракту.

Ризики, що виникають при реалізації інвестиційних проектів, можна поділити на три групи: політичні, комерційні та ризики форс-мажорних обставин. Політичні ризики обумовлені нестабільністю законодавства і загальної політичної та економічної обстановки, що певною мірою є характерним для України.

Так, в Україні до цих пір істотним залишається ризик, що буде змінено законодавство щодо права власності або держава непрямым чином втрутиться в процес реалізації проектів. До найбільш часто зустрічається політичних ризиків відносять невиконання зобов'язань з боку державних установ, ризики експропріації, можливість політичних хвилювань [21, с. 260-261].

Держава може зменшити ці ризики за допомогою прийняття відповідних законодавчих актів, інструкцій або надання гарантій. З комерційними ризиками організатори проектів зазвичай стикаються при закупівлі матеріалів, устаткування, коли відбувається невиконання контрактних зобов'язань.

Так, наприклад, може виникнути ризик затримки введення в експлуатацію об'єкта та перевищення реальних витрат над кошторисною вартістю проекту. Ризики форс-мажорних обставин виникають внаслідок природних лих або катастроф (наприклад, пожежі, повені, шторми, землетруси і т.д.). ці ризики можуть бути мінімізовані за рахунок страхування [15, с. 171-171].

Покриття поширюється не тільки на ризик втрати активів, але і на ризик припинення діяльності, включаючи втрату доходу від затримок введення в експлуатацію, викликаних природними лихами. Існує кілька класифікацій етапів проектної підготовки інвестування в роботи по ремонту, будівництву та реконструкції об'єктів нерухомості з урахуванням чинного російського законодавства.

Одна з класифікацій викладена в офіційному виданні Держбуду України «Порядок розробки, узгодження, затвердження і склад обґрунтувань інвестицій в будівництво підприємств, будівель і споруд» СП-11-101-95. Відповідно до цього документа виділяються три основних етапи.

Перший етап – визначення мети інвестування, призначення і потужності об'єкта будівництва, номенклатури продукції і послуг, місця (району) розміщення об'єкта з урахуванням принципових вимог і умов інвестора. На основі необхідних досліджень і напрацювань про джерела фінансування, умови і засобах реалізації поставленої мети з використанням максимально можливої інформаційної бази даних інвестором проводиться оцінка можливостей інвестування та досягнення намічених техніко-економічних показників [21, с. 262-263].

Другий етап – розробка обґрунтувань інвестицій на підставі отриманої інформації, вимог державних органів і зацікавлених організацій в обсязі, достатньому для прийняття інвестором рішення про доцільність інвестування та розробці проектною документації. Техніко-економічне обґрунтування проекту базується на порівняльному аналізі сучасних підходів до оцінки ефективності інвестицій.

Зазвичай вітчизняні та західні інвестори аналізують типові показники ефективності проекту і визначають допустимі (Рекомендовані) інтервали їх значень [15, с. 172].

Інвестиційні розрахунки дозволяють не тільки розрахувати доходи, витрати і прибутковість проекту з урахуванням чинника часу, але створюють ґрунтовну базу для економічного аналізу, що може дозволити здійснити вибір більш ефективних схем і механізмів фінансування, пошук шляхів зниження витрат і збільшення доходів.

Метою вибору є, перш за все, забезпечення такої структури грошових потоків, які фінансують проект, при якій на кожному кроці розрахунку є достатня кількість коштів для його продовження [15, с. 173].

2.2 Аналіз ефективності інвестицій в готельний бізнес

Так, на думку Г.П. Подшіваленко і Н.І. Лахметкіна, інвестиції – це сукупність витрат, що реалізуються у формі цілеспрямованого вкладення капіталу на певний термін в різні галузі і сфери економіки, в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності для отримання прибутку (доходу) і досягнення як індивідуальних цілей інвесторів, так і позитивного соціального ефекту [50, с. 28].

Дане визначення дуже просте для розуміння і в той же час відображає всю суть поняття, адже інвестуючи в певну справу, завжди хочеться отримати максимальну віддачу. Наприклад, оновлення інтер'єру номерів в готелі приведе до позитивних відгуків з боку гостей, що приверне більшу число клієнтів в цей готель і відповідно прибуток. А це в свою чергу задовольняє особисті інтереси інвесторів.

І. А. Бланк визначає інвестиції в такий спосіб: «інвестиції підприємства являють собою вкладення капіталу в усіх його формах. І так, на думку Г.П. Подшіваленко і Н.І. Лахметкіна, інвестиції – це сукупність витрат, що реалізуються у формі цілеспрямованого вкладення капіталу на певний термін в різні галузі і сфери економіки, в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності для отримання прибутку (доходу) і досягнення як індивідуальних цілей інвесторів, так і позитивного соціального ефекту [40, с. 179].

Дане визначення дуже просте для розуміння і в той же час відображає всю суть поняття, адже інвестуючи в певний справу, завжди хочеться отримати максимальну віддачу. Наприклад, оновлення інтер'єру номерів в готелі приведе до позитивних відгуків з боку гостей, що приверне більше число клієнтів в цей готель і відповідно прибуток. А це в свою чергу задовольняє особисті інтереси інвесторів.

І.А. Бланк визначає інвестиції в такий спосіб: «інвестиції підприємства являють собою вкладення капіталу в усіх його формах в різні об'єкти (інструменти) з метою отримання прибутку, а також досягнення іншого

економічного або позаекономічного ефекту, здійснення якого базується на ринкових принципах і пов'язане з факторами часу, ризику і ліквідності».

Це визначення максимально відображає всі характеристики, що визначають інвестиції як економічну категорію. Автор не зводить сутність інвестицій тільки до процесу, спрямованого на отримання прибутку, розглядає можливість вкладень капіталу в усіх його формах, що не робить акцент на довгостроковості. Крім того, в цьому формулюванні згадана необхідність відповідності інвестиційного процесу ринковим принципам і його зв'язок з такими важливими категоріями, як ліквідність і ризик. Зарубіжні автори З. Боді, А. Кейн і А.Дж. Маркус під інвестиціями розуміють наступне: «Інвестиції - це витрачання в цьому грошових або інших засобів в очікуванні отримання майбутніх вигод» [50, с. 29-30].

Згідно з цим визначенням, інвестиції безпосередньо пов'язані з фактором часу, тобто автори говорять про те, що раціонально вкласти грошові кошти в даний час на користь майбутніх благ і вигод для інвесторів. Проаналізувавши різні визначення поняття інвестиції вітчизняних і зарубіжних авторів, можна сказати про те, що інвестиції виступають об'єктом економічного управління, оскільки предметна сутність інвестицій безпосередньо пов'язана з економічною сферою її прояви [40, с. 180-181].

Так само можна відзначити, що у всіх визначеннях даного поняття є такий елемент інвестицій, як кінцевий результат вкладень, який може виступати і в якості доходу, і як певний позитивний ефект. Ефективність інвестицій – це показник, що характеризує співвідношення доходу, отриманого від реалізації інвестиційних проектів, з сумою інвестицій, вкладених в даний проект.

Ефективними інвестиціями визнаються лише ті інвестиції, які в кінцевому підсумку принесли інвесторові позитивний результат з фінансової точки зору. Позитивним результатом в даному випадку буде бути ідея вкладення капіталу таким чином, щоб покрити майбутнім доходом нинішні

витрати. Обмеженість інвестиційних ресурсів призводить до необхідності їх ефективного використання [40, с. 182-183].

Існує кілька правил раціонального використання інвестицій. По-перше, якщо обсяг інвестицій для здійснення проекту заданий, то слід прагнути отримати максимально можливий ефект від їх використання. По-друге, якщо заданий результат, який треба отримати за рахунок вкладення капіталу, необхідно шукати шляхи мінімізації витрат інвестиційних ресурсів.

Таким чином, інвестиції можна назвати ефективними в тому випадку, коли доходи від інвестиційних вкладень в перспективі будуть значно більше витрачених коштів інвестора [50, с. 31-32].

2.3 Оцінка конкурентоспроможності України за рахунок інвестування на європейському ринку туристичних послуг

У загальній структурі кількість міжнародних туристів найбільшу частку становить континентальну Європу – 51% у 2018 році, включаючи країни ЄС – 41%. 2017, Європа прийняла 670,6 млн. туристів, що на 8% більше порівняно з 2016 роком та на 38% більше, ніж у 2010 році. Структура доходів від міжнародного туризму становить 39% європейських країн, включаючи країни ЄС – 33% [41, с. 165].

У 2017 році міжнародний туризм приніс доходів європейським країнам 519,2 млрд. дол. США, що на 8% більше у порівнянні з минулим роком. Порівняно з 2016 роком зростання на 22,8% порівняно з 2010 роком. Провідні позиції Європи у міжнародному туризмі насправді майже 85% закордонного туризму відбувається за рахунок туристичних обмінів між двома країнами. Лише 15% європейських країн - завдяки туристам з інших регіонів.

Важливим завданням України є виведення конкурентного туристичного ринку на європейський ринок усіх національних туристичних продуктів, які можуть зробити вагомий внесок у формування позитивного балансу.

Хоча поняття "конкурентоспроможність" широко використовується, однак на даний момент ще не існує одного чіткого твердження та визначення даного поняття.

Характеристиками туристичних послуг є складна структура; нечутлива та суперечлива якість; невіддільність від місця виробництва та споживання; не може зберігати та транспортувати; здатність та професіоналізм обслуговуючого персоналу; вплив часових та просторових факторів на процес споживання туристичних послуг.

Ми розглядаємо конкурентоспроможність країни на ринку туристичних послуг як її здатність забезпечення надання конкурентних туристичних послуг є головною умовою існування на конкурентному ринку.

У рейтингу туристичної конкурентоспроможності країн світу Україна посідає досить невисоке місце. Так, у 2007 р. вона займала 78 місце (з індексом 3,89 із 7 можливих), у 2008-2009 рр. – 77 (з індексом 3,76 і 3,84 відповідно), у 2011 р. – 85 (з індексом 3,83), у 2013 р. – 76 (з індексом 3,98), у 2017 р. – 88 (з індексом 3,5).

У рейтингу 2015 р. наша держава представлена не була, оскільки дослідження не проводилось. Але порівняно з дослідженням 2013 р. нами втрачено 12 позицій. Якщо порівняти позиції України із європейськими країнами, то наша держава знаходиться після всіх країн ЄС і випереджає тільки Македонію, Сербію, Албанію, Боснію і Герцеговину та Молдову [41, с. 166-167].

Розвиток туристичної сфери в Україні сьогодні значно поступається найближчим країнам-сусідам з Євросоюзу – Польщі, Угорщині, Чехії. Європейськими і світовими лідерами в секторі подорожей і туризму останніх років є Іспанія, Франція і Німеччина (Табл.2.2).

Таблиця 2.2

Індекс конкурентоспроможності у сфері туризму та подорожей у 2015-2019 рр.

2015				2017				2019			
Європа	Світ	Країна	ТТСІ	Європа	Світ	Країна	ТТСІ	Європа	Світ	Країна	ТТСІ
1	1	Швейцарія	5,66	1	1	Іспанія	5,31	1	1	Іспанія	5,43
2	2	Німеччина	5,39	2	2	Франція	5,24	2	2	Франція	5,32
3	3	Австрія	5,39	3	3	Німеччина	5,22	3	3	Німеччина	5,28
4	4	Іспанія	5,38	4	5	Велика Британія	5,12	4	5	Велика Британія	5,21
5	5	Велика Британія	5,31	5	6	Швейцарія	4,99	5	8	Італія	4,99
6	7	Франція	5,24	6	8	Італія	4,98	6	10	Швейцарія	4,94
7	9	Швеція	5,14	7	12	Австрія	4,82	7	13	Австрія	4,93
8	13	Нідерланди	5,10	8	15	Португалія	4,67	8	15	Португалія	4,92
9	16	Ісландія	5,07	9	18	Ісландія	4,64	9	19	Нідерланди	4,91
10	19	Фінляндія	5,04	10	19	Ірландія	4,54	10	22	Бельгія	4,14
11	24	Бельгія	5,01	11	20	Люксембург	4,53	11	27	Ірландія	4,13
12	25	Ірландія	4,90	12	23	Данія	4,52	12	28	Греція	4,09
13	26	Португалія	4,84	13	25	Греція	4,51	13	29	Ісландія	4,06
14	35	Італія	4,58	14	29	Мальта	4,47	14	30	Мальта	4,05
15	76	Україна	3,89	15	34	Туреччина	4,38	15	34	Туреччина	4,01

Джерело: складено автором на основі [41]

Привабливими для європейських туристів є природно-рекреаційні та культурно-історичні ресурси України. За рівнем забезпеченості історичними, природними, культурними ресурсами, етнографічними надбаннями та пам'ятками архітектури, що можуть зацікавити іноземних туристів, наша держава займає одне з провідних місць в Європі.

Розвитку пізнавального, лікувально-оздоровчого та екологічного туризму в Україні сприяють помірний клімат, своєрідність природних пейзажів, наявність різноманітної санаторно-курортної бази, унікальних природних та лікувальних об'єктів, флори і фауни, історико-культурних пам'яток [41, с. 168-169].

Незважаючи на свій величезний туристичний потенціал, Україна сьогодні програла європейцям багато показників конкурентоспроможності країни у сфері туристичних послуг.

Тож, на основі проведеного нами аналізу в даному підрозділі, ми можемо стверджувати, що ключовим завданням для сучасної української економіки є розвиток туристичної галузі України, та підвищення її показників у сфері конкурентоспроможності на ринку туристичних послуг серед провідних туристичних країн Європи та світової спільноти.

3 ШЛЯХИ ВДОСОКНАЛЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТУРИСТИЧНОЇ СФЕРИ УКРАЇНИ ЯК ПЕРЕДУМОВА ЇЇ КОНКУРНТОСПРОМОЖНОСТІ НА МІЖНАРОДНОМУ РИНКУ

3.1 Інвестиції в туристичну сферу України: сучасний стан, проблеми та перспективи

Згідно з даними Всесвітньої туристської організації, протягом останніх десятиліть відзначається постійне зростання обсягів українських туристів в іноземних державах. В середньому приплив українських туристів на іноземні курорти зростає на 3-4% на рік, незважаючи на що відбуваються час від часу світові та регіональні кризи. Таким чином, створюється проблема ефективності українського туризму в рамках внутрішнього і зовнішнього ринку туризму.

Україна, незважаючи на свій високий туристський потенціал, поки займає незначне місце на світовому туристичному ринку: її частка становить близько 1% світового туристського потоку. Незважаючи на пріоритетний розвиток внутрішнього, в'їзного та соціального туризму, як це проголошується в законі «Про основи туристської діяльності в Україні» в нашій країні поки переважає ринок виїзного туризму [43, с. 110].

Таким чином, незважаючи на істотні заходи, які останніми роками були зроблені урядом України для стабілізації туристської галузі, темпи розвитку туризму в Україні залишають бажати кращого. В індустрії туризму України та її окремих регіонів на сьогоднішній день ще не склалася ефективна система ринкових відносин, наявності нерозвинена інфраструктура, низький рівень сервісу, незважаючи на досить великий вибір пропозицій в сфері туризму [17, с. 58].

Разом з тим зацікавленість у розвитку туризму, як в органах влади, так і в різних колах бізнесу, обумовлена двома основними причинами.

По-перше, сам по собі бізнес в сфері надання туристичних послуг характеризується досить високою прибутковістю.

По-друге, туристський бізнес залучає до своєї діяльності організації суміжних галузей економіки, наприклад, готелі, санаторії, пансіонати, бази відпочинку, установи культури і дозвілля, підприємства громадського харчування, транспортні та ремонтно-будівельні компанії, рекламні агентства, підприємства зв'язку та інші.

Інвестиційна діяльність в сфері туризму є одним з основних джерел її фінансування.

Розрізняють такі типи інвестицій як: прямі, або реальні, портфельні, інвестиції в нематеріальні активи, інвестиції в людський капітал, інноваційні інвестиції, венчурні технологічні інвестиції.

На рівні окремої туристичної організації інвестиції являють собою фінансові вкладення на певний термін в різні інструменти для досягнення індивідуальних цілей інвесторів. Інвесторів класифікують за ступенем комерційного ризику, на який вони готові йти в даному конкретному випадку. Розрізняють власне інвестора – посередника в інвестиційній діяльності, акумулює чужі фінансові кошти і направляє їх в капіталовкладення на умовах мінімального ризику. В якості інвесторів виступають банки, інвестиційні фонди, страхові компанії, фінансово-промислові групи [43, с. 111-112].

Для будь-якого туристичного підприємства кожен інвестор асоціюється з певним розміром або потоком фінансових вкладень. При цьому вкладатися можуть як позикові, так і власні засоби. Головними аналізованими показниками на даному рівні інвестиційної діяльності є: очікуваний прибуток (прибутковість інвестованих коштів); терміни окупності інвестицій; права інвестора на управління інвестованим підприємством; ступінь комерційного ризику інвестора. З оптимізацією всіх цих умов інвестиційного процесу пов'язані шляхи і темпи розвитку будь-якого туристського підприємства [17, с. 59-60].

В даний час уряд країни прийняв рішення про забезпечення об'єктів туристичного кластера в Південних регіонах України, особливо це стосується Одеської та Херсонської області зовнішньої енергетичної, транспортної та

інженерної інфраструктурою, включаючи будівництво нових і реконструкцію діючих аеропортів.

При цьому визначені джерела фінансування зазначених заходів, а також забезпечено внесення змін до інвестиційних програм природних монополій. Запущені в експлуатацію перші туристичні об'єкти в Херсонській області: канатна дорога і два готелі на березі Чорного моря поблизу Скадовська за Залізного порту у 2018 році [43, с. 113].

На всіх територіях, що входять в туристичний кластер Півдня України, ведуться роботи по базовому інжинірингу: здійснює розробку ескізних проектів, документації територіального планування, архітектурних концепцій, проводить дослідницькі роботи.

Причини, зумовлені необхідністю в інвестиціях, можуть бути різними. Вони підрозділяються, в основному, на три види:

- оновлення наявної матеріально-технічної бази (Впровадження сучасних систем бронювання або поліпшення обладнання в номерах (кондиціонери, сантехніка та ін.) для підвищення класу обслуговування в готелях і ресторанах);
- нарощування обсягів продажів і послуг в туризмі;
- освоєння нових видів діяльності (вихід на ринок туристичної індустрії з новим тур-продуктом або новим видом послуг) [17, с. 61].

Набагато більш вигідним способом отримання коштів комерційної організацією є залучення коштів індивідуальних та інституційних інвесторів. Таким чином, для залучення додаткових фінансових ресурсів організація повинна володіти високим рівнем інвестиційної привабливості, достатнім для того, щоб переконати інвесторів вкласти в неї свої гроші.

На сьогоднішній день для будь-якої країни, що приймає відсутня єдина концепція в зарубіжній літературі, що дозволяє оцінити ефект іноземного інвестування. Проте наголошується основний позитивний тренд впливу іноземного капіталу на національну економіку: це сприяння економічному зростанню країни, яке виражається в активізації діяльності національного

капіталу, посилення інвестиційних процесів, а також формування нових тенденцій у розвитку національної економіки.

Це виражається в: прискоренні технічного прогресу за рахунок застосування нових технологій, перенесення досвіду розвинених ринкових відносин у стосунках з ринком країни-імпортера капіталу, а також вдосконалення структури національної економіки з орієнтацією її на сучасні сфери і галузі виробництва для більш ефективного використання всіх національних трудових і природних ресурсів [43, с. 114].

Аналіз інвестицій в туристичну сферу України, яку и аналізували в другому розділі, показує, що інвестиції в готельний бізнес відрізняються від інвестицій в будівництво торгової і офісної нерухомості порівняно низькою прибутковістю, але разом з тим і високою надійністю і стабільністю, що є важливим для дрібних інвесторів. Для цієї групи інвесторів можуть бути цікаві малі готелі.

Позитивним аспектом впливу іноземного інвестування на національну економіку є вплив на підвищення економічного зростання шляхом підвищення рівня інвестиційної активності. Іноземні інвестиції заповнюють частково інвестиційний пробіл в умовах обмеженості інвестиційних ресурсів в економіці країни, а також підвищують зростання інвестиційної активності, що веде до зростання ВВП країни.

Залежно від національних пріоритетів розвитку слід дотримуватися розумного поєднання відкритості та протекціонізму, а також мати строго диференційований і структурований підхід до іноземного інвестування при формуванні політики залучення іноземних інвестицій для мінімізації негативного впливу на національну економіку [17, с. 62-63].

Слід також зазначити, що іноземне інвестування (як і внутрішнє) здатне викликати зростання не тільки туристичної галузі, а й пов'язаних галузей в силу мультиплікаційного ефекту. Іноземні інвестиції є основою в «новому» розвитку для національної економіки: в країні-імпортері формується новий тип робочої сили, працівники пристосовуються до нових умов праці; створюються нові

робочі місця; частка зайнятості за рахунок зарубіжних інвестицій досягає значної величини.

Ми повинні віддати належне іноземному інвестуванню українського туризму, однак, необхідно підкреслити, що іноземні інвестиції повинні співвідноситися з рівнем внутрішнього інвестування. При дотриманні цієї умови іноземні інвестиції надають стимулюючий вплив на розвиток туризму.

Світовий досвід показує, що обсяг прямих іноземних інвестицій практично ніколи не перевищує 12-15% загального обсягу інвестицій в національну економіку.

На наш погляд, як уряду держави, так і бізнесових структур, які зацікавлені в розвитку туризму на території держави, чи то окремих регіонів України, вкрай важливо і необхідно докладати максимальних зусиль в позиціонуванні краю як сприятливого для ведення туристської діяльності, відкритого для співпраці в профільному бізнесі [43, с. 115-116].

Цьому може сприяти відкриття шкіл менеджменту для персоналу, відкриття туристичних представництв на території Чорноморського узбережжя, рекламні кампанії, спрямовані на підвищення інтересу іноземного споживача до можливості відпочинку на Півдні України з урахуванням зміни рівня якості і підходу до сервісу, розвиток сувенірної бізнесу і поширення відповідної продукції за кордоном [17, с. 64].

Іноземне інвестування туризму в Україні має переваги в отриманні прямих потоків капіталу, що стимулює сприятливий вплив іноземних інвестицій на економіку туризму в цілому; збільшення експорту приймаючої країни (посилення потоку в'їзного туризму); стабілізація потреби в імпортованих товари (вирівнювання завантаження об'єктів внутрішнього і соціального туризму).

Зростання місцевого туристичного підприємництва, розвиток підприємств місцевої інфраструктури туризму, збільшення міжнародної конкурентоспроможності країни, що приймає, зростання рівня зайнятості населення, підвищення життєвого рівня населення, а також підвищення

культурного рівня населення, підвищення кваліфікації трудових ресурсів, можливість залучення висококваліфікованого персоналу, придбання управлінських і технологічних ноу-хау все це також є перевагою держави та її окремих регіонів.

У сфері туризму інвестиції означають використання фінансових ресурсів у формі довгострокових вкладень капіталу (на термін більше одного року), як всередині країни, так і за кордоном, з метою отримання бажаної величини прибутку від вкладених коштів [17, с. 65].

Інвестиції в туризмі - це процес створення за допомогою капіталу нових туристських об'єктів, а також модернізація або реконструкція існуючих, здатних виробляти і надавати певні види туристської продукції (туристичних послуг). Інвестиції забезпечують процес матеріалізації ідей по створенню нових туристських об'єктів, здатних виробляти і надавати туристичні послуги в більшому обсязі при поліпшенні якості обслуговування туристів [43, с. 117-118].

Інвестиції стають такими, якщо є попит і пропозиція на інвестиції, інтереси продавців і покупців, а також інших учасників інвестиційного процесу збігаються, тобто має місце баланс інтересів. При дотриманні цих умов інвестиції в сферу туризму будуть вигідні як учасникам бізнесу, пов'язаного з туризмом (готелі, ресторани, туристичні фірми), так і туристам.

3.2 Перспективи залучення інвестицій в туристичну сферу в рамках європейської інтеграції України

Аналізуючи туристичну індустрію України в цілому, ми можемо стверджувати, що Україна, є надзвичайно перспективною державою, для потенційних інвестицій у сферу туризму, оскільки володіє усіма необхідними природними та географічними властивостями, це стосується і вихід до моря, і гірські пейзажі українських Карпат та їх гірськолижних курортів [14, с. 171].

Індустрія туризму відіграє істотну роль у розвитку світової економіки. Багато країни світу значну частину добробуту держави побудували на доходах від організації туристської діяльності. Туризм як частина невиробничої сфери має перспективу статусу провідної експортної галузі в світі.

Подібна тенденція обумовлена економічним зростанням, підвищенням культурного та матеріального рівня населення, вдосконаленням транспорту, збільшенням вільного часу. Залучення інвестицій в економіку регіонів, зокрема, в туристську галузь, є одним із пріоритетних завдань. Стратегічна мета розвитку туризму полягає у використанні культурного потенціалу регіонів на основі створення сучасної мережі туристського сервісу, розвитку індустрії туризму та залучення інвестицій, в тому числі іноземних.

За попередньою оцінкою Національного банку України, за підсумками 2015 р в вітчизняну економіку надійшло понад 9,7 млрд. грн. прямих інвестицій у сферу туризму. Це більше, ніж за перші шість місяців минулого року і трохи менше, ніж в 2016 році (11,1 млрд. грн..).

Головне завдання тепер – підтримати таку позитивну тенденцію, причому зробити акцент на якість довгострокових іноземних інвестицій, які разом з капіталом в країну приносять і нові технології, і інновації, і нові хороші високооплачувані робочі місця. Іноземні інвестиції в індустрію туризму в Україні в офіційних документах уряду окремим рядком регулярно не виділяються.

Розвиток індустрії туризму має велике значення для держави і його суб'єктів, муніципальних утворень і суспільства в цілому. України має величезний потенціал для розвитку внутрішнього та в'їзного туризму [14, с. 172].

Різноманіття ландшафтів нашої країни дозволяє розвивати різні види туризму: екологічний, самодіяльний, спортивний, екстремальний, гірськолижний, пізнавальний, діловий, лікувально-оздоровчий, круїзний, рибальський і мисливський і ін. Крім природних та історико-культурних передумов розвитку в'їзного туризму сприяють деякі соціальні чинники.

Це забезпечення свободи переміщення на більшій частині країни, включаючи такі перспективні в туристському відношенні райони, як Схід, Північ України а також території, закриті раніше для іноземних туристів [14, с. 173-174].

Згідно з оцінками СОТ, в даний час найбільш перспективними сегментами ринку, зростаючими випереджаючими темпами, для всіх країн є:

- екологічний туризм;
- культурно-пізнавальний туризм, що охоплює 10% світового потоку туристів, життєвий рівень яких вищий за середній і які постійно шукають нові напрямки для подорожей;
- тематичний або спеціалізований вид туризму, що має на увазі науковий, навчальний, спортивний, подієвий, лікувально-оздоровчий туризм і забезпечує концентровані продажі всього туристського комплексу і суміжних з ним продуктів і послуг;
- круїзи, в яких бере участь понад 9 млн. туристів щорічно.

Завдяки своєму унікальному природному і культурного потенціалу, а також дедалі зростаючого інтересу зарубіжних туристів, для яких Україна є новим неохопленим напрямком, наша країна має всі підстави для розвитку цих видів туризму.

Причому, успішний розвиток туризму вимагає законодавчого вирішення багатьох нагальних проблем. Іноземні інвестиції є одним з найважливіших чинників розвитку туристичної галузі, так як від їх обсягів та структури залежать:

- динаміка розвитку галузі на довгострокову перспективу;
- фінансово-економічні показники роботи галузі в майбутньому;
- якісні характеристики туристських – об'єктів і підприємств в перспективі;
- пропускні спроможності, виробничі потужності та місткість туристських об'єктів;

- структурна пропорційність розвитку галузі (взаємоувязка розвитку готелів, – транспорту, мереж живлення, зв'язку і т. д.);

- загальна кон'юнктура туристичного попиту і пропозиції в територіальному розрізі (конкурентне середовище).

Віддаючи належне іноземному інвестуванню українського туризму, необхідно в той же час підкреслити, що для успішного вирішення що стоять перед галуззю завдань іноземні інвестиції повинні носити «доповнює» характер по відношенню до внутрішніх.

Тільки в цьому випадку вони зможуть надати стимулюючий вплив на розвиток туризму. Тим більше, світовий досвід показує, що обсяг прямих іноземних інвестицій практично ніколи не перевищує 10-12% загального обсягу інвестицій в національну економіку [14, с. 175].

З метою створення сприятливого режиму для іноземних інвесторів неминучі радикальні зміни державної політики в області залучення, захисту та використання іноземних інвестицій, забезпечення іноземним інвесторам умов стабільності, гарантій і недискримінації в приймаючій країні.

Для залучення приватних, в тому числі і іноземних, інвестицій в туристську галузь дуже важливі:

- активність місцевої влади в області рекламно-інформаційної діяльності (освітлення – туристично-рекреаційного потенціалу територіально-адміністративного утворення);

- ліберальна адміністративна і податкова політика влади, яка заохочує приватну інвестиційну ініціативу;

- ефективна антимонопольна і антикримінальна політика місцевої влади, спрямована на підтримку здорового конкурентного середовища серед туристських підприємств.

Вирішальним кроком у збільшенні вкладень в туристську інфраструктуру має бути створення по-справжньому сприятливого інвестиційного клімату для широкого залучення в цей процес підприємців, що займаються туризмом. Перш за все, це стосується здійснення пільгового кредитної політики на

довгостроковій основі (від трьох до семи років), включаючи погашення кредитів, розробки системи гарантій фінансово-кредитним установам, непорушності прав власності, спрощення правил перекладу за кордон дивідендів іноземним інвесторам, більш пільгової податкової політики по відношенню до прибутків, що реінвестується в розвиток матеріальної бази туризму, та ін.

Основним позитивним аспектом впливу іноземного інвестування на економіку приймаючої країни є його вплив на рівень інвестиційної активності в країні і, як наслідок, на підвищення економічного зростання. В умовах недостатності інвестиційних ресурсів в країні або їх обмеженості в цілому в економіці країни або в окремих її галузях іноземні інвестиції заповнюють частково інвестиційний пробіл.

Зростання інвестиційної активності веде до зростання ВВП. При формуванні політики залучення іноземних інвестицій з метою мінімізації негативного їх впливу на приймаючу економіку слід дотримуватися розумного поєднання відкритості та протекціонізму, а також строго диференційований і структурований підхід до іноземному інвестуванню в залежності від національних пріоритетів розвитку [14, с. 176-177].

Очевидним є і те, що туристський потенціал країни використовується далеко не повною мірою, і створення умов для якісного відпочинку на території України українських і іноземних громадян вимагає більш активного проведення державної політики в сфері туризму.

ВИСНОВКИ

Отже, підводячи підсумки в даній роботі, попередньо проаналізувавши весь вище викладений матеріал, ми можемо зробити наступні висновки:

В першому розділі даної роботи, ми досліджували питання теоретичних засад функціонування інвестиційної складової в туристичній сфері.

На підставі проведеного нами дослідження в даному першому розділі, нами було визначено, що Туристична індустрія Україна – одна з найперспективніших туристичних сфер на Європейському континенті, яка увібрала в себе надзвичайну природу, гірські масиви, морські береги та масштабні степи. Процеси інвестування в туристичну галузь України це невід’ємна складова її сталого та ефективного розвитку на шляху до її конкурентоспроможності на міжнародному ринку туристичних послуг. Туристична галузь в Україні виступає невід’ємною складовою її соціально-економічного розвитку.

Основним питанням, що виникають перед усіма підприємствами, є питання залучення додаткових фінансових коштів, здатних задовольнити інвестиційні потреби. Існує безліч способів вирішення даного питання: оформлення комерційного кредиту в банку, акціонування, торгівля ф'ючерсними контрактами, реалізація франчайзингових проектів, іноземне кредитування. До найбільш часто вживаним шляхам задоволення інвестиційних потреб відносяться іноземні інвестиції.

Україна затвердила Національний план розвитку туризму на 2002-2010 рр. його метою є створення на міжнародному ринку конкурентоспроможних національних туристичних продуктів, які можуть задовольнити туристичні потреби населення, і на цій основі забезпечити всебічний розвиток регіону при збереженні екологічної рівноваги та культурна спадщина. План є одним із інструментів регіональної політики країни в галузі туризму. Одним із пріоритетних напрямків є стимулювання внутрішніх та іноземних інвестицій у

розвиток туристичної галузі та забезпечення розвитку туристичної галузі як високоприбуткової сектор. економічний.

Географічне поєднання природних та історико-культурних дозвіллевих ресурсів України дає можливість у майбутньому сформувати регіональну систему туризму та дозвілля з високорозвиненою інфраструктурою, дозвіллям та здоров'ям та туристичним комплексом європейського значення, кожна з яких може базуватися на місцеві ресурси дозвілля.

Україна має унікальне географічне та геополітичне розташування, унікальні природні кліматичні ресурси, історичну та культурну спадщину, тому вона має великий потенціал для залучення інвестицій та розвитку туризму. Наприклад, Кримський півострів залучає та залучає представників багатьох країн для співпраці та участі у різних інвестиційних проектах завдяки своєму потенціалу відпочинку та відпочинку.

Національна політика у сфері іноземних інвестицій повинна бути зосереджена на створенні сучасної системи регулювання для підвищення інвестиційної привабливості економіки та забезпечення сильного стимулу для інвестицій нерезидентів.

Успішний розвиток туристичного бізнесу в ринкових умовах вимагає постійного підвищення конкурентоспроможності кожного суб'єкта господарювання, забезпечення високоякісних туристичних продуктів для постійно зростаючих потреб населення та вдосконалення структури бізнесу, регіональних асоціацій та соціально-економічних відносини між країною.

Соціальною місією туризму є збільшення його внеску у національну культуру, економіку та регіональний розвиток. Передумовою створення ефективної системи управління процесом інвестиційного туризму є підвищення наукової ефективності управлінських рішень в галузі інвестицій та забезпечення взаємодії принципів, методів, функцій управління, інструментів та інших основних елементів системи управління.

Інвестиції відіграють важливу роль в управлінні розвитком туризму всієї країни та регіону. У процесі формулювання заходів щодо формування

туристичного матеріально-технологічного фундаменту, туристичних об'єктів та планів розвитку житлових приміщень, податкових прогнозів, побудови бази даних інвестиційних проектів у галузі туризму, заходів стандартизації тощо аналізується та прогнозується сума інвестицій. Сертифікація туристичної продукції, ліцензування певної діяльності, планування зайнятості та доходів, розвиток інфраструктури.

Реальність часу змусила Україну знайти своє місце у світовому туризмі. Формування масового туризму в Україні шляхом його поширення також є важливим фактором формування громадянського суспільства та утвердження гуманітарних цінностей. У цьому процесі народна дипломатія є більш реальною, ніж сучасні закони, які часто є недійсними та досить неефективними в контексті регулювання діяльності туристичної галузі в сучасних умовах.

Тому зміст національної політики у сфері туризму та курортів полягає у стимулюванні споживчого попиту на туристичні товари та послуги, встановленні та вдосконаленні існуючої нормативної бази та фінансово-економічних механізмів, що сприяють розвитку туристичної галузі, та підготовці кваліфікованих туристів. Персонал стимулюватиме розвиток вітчизняного туристичного бізнесу як окремої ланки державної економіки на сучасному етапі.

Закон України Про внесення змін до Закону України Про туризм від 18.11.03 «визначає загальні правові, організаційні та соціально-економічні засади реалізації державної політики України в галузі туризму та спрямований на забезпеченні закріплених Конституцією України прав громадян на відпочинок, свободу пересування, охорону здоров'я, на безпечне для життя і здоров'я довкілля, задоволення духовних потреб та інших прав при здійсненні туристичних подорожей».

В другому розділі даної роботи, ми досліджували питання аналізу сучасного стану інвестиційної діяльності готельно-туристичної сфери України.

На підставі проведеного нами дослідження в даному другому розділі, нами було визначено, що до числа найбільш важливих проблем, з якими

стикаються готельні та туристські фірми, як, втім і підприємства інших сфер економіки, що інвестують кошти у свій розвиток, відноситься проблема забезпечення високої ефективності інвестицій.

Саме ефективність інвестицій повинна бути пріоритетом при розробці відповідної концепції інвестиційної діяльності. Природно, що дефіцит інвестицій спонукає господарюючі суб'єкти до збільшення їх обсягів, внаслідок чого збільшується число проектів, що претендують на включення в список фінансуються, тому необхідно, щоб в цьому переліку на перших місцях знаходилися найбільш ефективні проекти.

Протягом такого довгострокового періоду інфляція може негативно вплинути на результати аналізу інвестицій в розвиток конкретної туристської фірми. Це пов'язано з тим, що амортизаційні відрахування розраховуються виходячи з первісної вартості спорудженої готелю або придбаних транспортних засобів, а не їх вартості при заміні. Реалізація підприємствами готельного та туристичного бізнесу інвестиційних проектів завжди пов'язана з певною часткою ризику.

Наступним фактором, що впливає на ефективність інвестиційних проектів, є зниження змінних витрат. Як шляхів вирішення цієї проблеми можна, наприклад, розглянути питання оптимізації системи логістики компанії. Великі готельні комплекси включають багато різних елементів, кожен з яких, в свою чергу, представляє певну систему зі відповідної структурою. Від функціонування окремих елементів і їх взаємодії між собою залежить ситуація в цілому: скільки коштів витрачають окремі служби та як ці витрати співвідносяться з допустимими величинами, з середньостатистичними показниками галузі, з показниками конкурентів, ростуть вони або стабілізуються і т.д.

Джерелами фінансування, найбільш часто використовуються в схемах проектного фінансування, є кредити комерційних банків, внутрішні позики, продаж власних цінних паперів, приватні вкладення, бюджети різних рівнів.

Успіх підготовки і реалізації інвестиційного проекту залежить від правильного розподілу ризиків між його учасниками.

Розподіл ризиків між учасниками може відрізнятись в залежності від специфіки проекту. Цей аспект часто носить юридичний характер, так як ризики і їх розподіл знаходять відображення в проектній документації і є критичними питаннями будь-якого контракту.

Інвестиційні розрахунки дозволяють не тільки розрахувати доходи, витрати і прибутковість проекту з урахуванням чинника часу, але створюють ґрунтовну базу для економічного аналізу, що може дозволити здійснити вибір більш ефективних схем і механізмів фінансування, пошук шляхів зниження витрат і збільшення доходів.

Так, на думку Г.П. Подшіваленко і Н.І. Лахметкіна, інвестиції – це сукупність витрат, що реалізуються у формі цілеспрямованого вкладення капіталу на певний термін в різні галузі і сфери економіки, в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності для отримання прибутку (доходу) і досягнення як індивідуальних цілей інвесторів, так і позитивного соціального ефекту.

Ефективними інвестиціями визнаються лише ті інвестиції, які в кінцевому підсумку принесли інвесторові позитивний результат з фінансової точки зору. Позитивним результатом в даному випадку буде бути ідея вкладення капіталу таким чином, щоб покрити майбутнім доходом нинішні витрати. Обмеженість інвестиційних ресурсів призводить до необхідності їх ефективного використання.

Існує кілька правил раціонального використання інвестицій. По-перше, якщо обсяг інвестицій для здійснення проекту заданий, то слід прагнути отримати максимально можливий ефект від їх використання. По-друге, якщо заданий результат, який треба отримати за рахунок вкладення капіталу, необхідно шукати шляхи мінімізації витрат інвестиційних ресурсів.

У загальній структурі кількість міжнародних туристів найбільшу частку становить континентальну Європу – 51% у 2018 році, включаючи країни ЄС -

41%. 2017, Європа прийняла 670,6 млн. туристів, що на 8% більше порівняно з 2016 роком та на 38% більше, ніж у 2010 році. Структура доходів від міжнародного туризму становить 39% європейських країн, включаючи країни ЄС – 33%.

У 2017 році міжнародний туризм приніс доходів європейським країнам 519,2 млрд. дол. США, що на 8% більше у порівнянні з минулим роком. Порівняно з 2016 роком зростання на 22,8% порівняно з 2010 роком. Провідні позиції Європи у міжнародному туризмі насправді майже 85% закордонного туризму відбувається за рахунок туристичних обмінів між двома країнами. Лише 15% європейських країн - завдяки туристам з інших регіонів.

У рейтингу туристичної конкурентоспроможності країн світу Україна посідає досить невисоке місце. Так, у 2007 р. вона займала 78 місце (з індексом 3,89 із 7 можливих), у 2008-2009 рр. – 77 (з індексом 3,76 і 3,84 відповідно), у 2011 р. – 85 (з індексом 3,83), у 2013 р. – 76 (з індексом 3,98), у 2017 р. – 88 (з індексом 3,5).

Характеристиками туристичних послуг є складна структура; нечутлива та суперечлива якість; невіддільність від місця виробництва та споживання; не може зберігати та транспортувати; здатність та професіоналізм обслуговуючого персоналу; вплив часових та просторових факторів на процес споживання туристичних послуг.

Незважаючи на свій величезний туристичний потенціал, Україна сьогодні програла європейцям багато показників конкурентоспроможності країни у сфері туристичних послуг.

Тож, на основі проведеного нами аналізу в даному підрозділі, ми можемо стверджувати, що ключовим завданням для сучасної української економіки є розвиток туристичної галузі України, та підвищення її показників у сфері конкурентоспроможності на ринку туристичних послуг серед провідних туристичних країн Європи та світової спільноти.

В третьому розділі даної роботи, ми досліджували питання шляхів вдосконалення інвестиційної діяльності туристичної сфери України, як передумова її конкурентоспроможності на міжнародному ринку.

На підставі проведеного нами дослідження в даному третьому розділі, нами було визначено, що згідно з даними Всесвітньої туристської організації, протягом останніх десятиліть відзначається постійне зростання обсягів українських туристів в іноземних державах.

В середньому приплив українських туристів на іноземні курорти зростає на 3-4% на рік, незважаючи на що відбуваються час від часу світові та регіональні кризи. Таким чином, створюється проблема ефективності українського туризму в рамках внутрішнього і зовнішнього ринку туризму.

Україна, незважаючи на свій високий туристський потенціал, поки займає незначне місце на світовому туристичному ринку: її частка становить близько 1% світового туристського потоку. Незважаючи на пріоритетний розвиток внутрішнього, в'їзного та соціального туризму, як це проголошується в законі «Про основи туристської діяльності в Україні» в нашій країні поки переважає ринок виїзного туризму.

Таким чином, незважаючи на істотні заходи, які останніми роками були зроблені урядом України для стабілізації туристської галузі, темпи розвитку туризму в Україні залишають бажати кращого. В індустрії туризму України та її окремих регіонів на сьогоднішній день ще не склалася ефективна система ринкових відносин, наявності нерозвинена інфраструктура, низький рівень сервісу, незважаючи на досить великий вибір пропозицій в сфері туризму.

На сьогоднішній день для будь-якої країни, що приймає відсутня єдина концепція в зарубіжній літературі, що дозволяє оцінити ефект іноземного інвестування.

Проте наголошується основний позитивний тренд впливу іноземного капіталу на національну економіку: це сприяння економічному зростанню країни, яке виражається в активізації діяльності національного капіталу,

посилення інвестиційних процесів, а також формування нових тенденцій у розвитку національної економіки.

Ми повинні віддати належне іноземному інвестуванню українського туризму, однак, необхідно підкреслити, що іноземні інвестиції повинні співвідноситися з рівнем внутрішнього інвестування. При дотриманні цієї умови іноземні інвестиції надають стимулюючий вплив на розвиток туризму.

Світовий досвід показує, що обсяг прямих іноземних інвестицій практично ніколи не перевищує 12-15% загального обсягу інвестицій в національну економіку.

На наш погляд, як уряду держави, так і бізнесових структур, які зацікавлені в розвитку туризму на території держави, чи то окремих регіонів України, вкрай важливо і необхідно докладати максимальних зусиль в позиціонуванні краю як сприятливого для ведення туристської діяльності, відкритого для співпраці в профільному бізнесі.

Аналізуючи туристичну індустрію України в цілому, ми можемо стверджувати, що Україна, є надзвичайно перспективною державою, для потенційних інвестицій у сферу туризму, оскільки володіє усіма необхідними природними та географічними властивостями, це стосується і вихід до моря, і гірські пейзажі українських Карпат та їх гірськолижних курортів.

Індустрія туризму відіграє істотну роль у розвитку світової економіки. Багато країни світу значну частину добробуту держави побудували на доходах від організації туристської діяльності. Туризм як частина невиробничої сфери має перспективу статусу провідної експортної галузі в світі.

Подібна тенденція обумовлена економічним зростанням, підвищенням культурного та матеріального рівня населення, вдосконаленням транспорту, збільшенням вільного часу.

Залучення інвестицій в економіку регіонів, зокрема, в туристську галузь, є одним із пріоритетних завдань. Стратегічна мета розвитку туризму полягає у використанні культурного потенціалу регіонів на основі створення сучасної

мережі туристського сервісу, розвитку індустрії туризму та залучення інвестицій, в тому числі іноземних.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Амеліна І.В., Попова Т.Л., Владимиров С.В. Міжнародні економічні відносини: навч. посіб. К.: «Центр учбової літератури», 2013. 256 с.
2. Бабіна Н.І. Аналіз рейтингу конкурентоспроможності країн у галузі міжнародного туризму. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. Вип. 3. С.33-38.
3. Баюра Д. Международные стандарты оценки : методика ЮНИДО. Укр. инвестиционная газета. 2011. №49. С. 15.
4. Беренс В., Хавранек П. М. Руководство по оценке эффективности инвестиций : пер. с англ. – 2-е изд. перераб. и доп. М. : Интерэкспорт : ИНФРА-М, 2015. 528 с.
5. Бланк И. А. Управление инвестициями предприятия. К. : Ника-Центр : Эльга, 2003. 480 с.
6. Бланк И.А. Инвестиционный менеджмент: учебный курс. К.: Эльга-Н; Ника-Центр, 2011. 448 с.
7. Богданов М., Грибанов В. Підняти голову ведмедю. Дзеркало тижня. - 2008. №13.
8. Бочан І.О. Михасюк І.Р. Глобальна економіка: підручник. К.: Знання. 2017. 403 с.
9. Виноградова О.В., Ісмаїлова Д.А. Економічна сутність та специфіка розвитку міжнародного туризму в Україні. *Вісник Донецького інституту туристичного бізнесу*. 2016. №10. С.98-105.
10. Вишневська О. О. Феномен туризму у сучасному соціокультурному просторі: монографія. Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2009. 296 с.
11. Вовчак О. Д. Інвестування : навчальний посібник для вузів. Львів : Новий Світ-2000, 2008. 543 с.
12. Волощенко В. Механізми державного управління конкурентоспроможністю туристичної галузі в сучасній Україні. Публічне адміністрування: теорія та

практика. 2014. Вип.1. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Patp_2014_1_6 (дата звернення: 08.06.2021).

13. Н. И. Данько, Е. И. Решетняк Оценка чувствительности инвестиционных проектов к изменению факторов внешней среды / *Проблемы экономики*. 2019. №3. С. 72-75.

14. Довгаль Г. В. Інвестиційна привабливість як чинник формування туристичного іміджу України.. *Вісн. Харк. нац. ун-ту імені В. Н. Каразіна*. № 961. 2011. С.171–175.

15. Довгаль Г. В., А. Ю. Парфіненка Конкурентоспроможність та інвестиційна привабливість як складові іміджу Харківського регіону. Туристичний імідж регіону: монографія / . Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2018. 312 с.

16. Дубик В.Я., Осідач О.Б. Маркетинговий підхід до аналізу конкурентоспроможності вітчизняних підприємств туристичного бізнесу в умовах євроінтеграції. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2016. Вип. 26.2. С.64-69.

17. Смирнов Є.В., Смирнова О.П. Стратегічні імперативи розвитку туристичної галузі України. *Економіка та держава*. 2016. №8. С.28-34.

18. Дука А. П. Теорія та практика інвестиційної діяльності в туристичній сфері. Інвестування : навчальний посібник для вузів. К. : Каравела, 2018. 431 с.

19. Зарічна О.В. Економічна сутність інвестицій та їх роль в туристичній діяльності. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. Вип. 5. Ч. 2. С. 81-85.

20. Бовш Л.А. Карсекін В. І. Інвестиційна політика : проблеми теорії і практики готельного бізнесу : монографія. Харків : ХДУХТ, 2010. 518 с.

21. Карсекін В.І. Бовш Л.А.Інвестиційний клімат в туристичній індустрії України. Готельний бізнес: монографія. Харків: 2015. 84 с.

22. Карсекін В.І. Петренко Л.А. Проблеми інвестування підприємств готельного господарства України в сучасних умовах. *Вісник ДонДУЕТ*. Донецьк, 2019. Вип.16. Т.1. С. 254-266

23. Кміть В. М., Бугіль М. М. Інвестиційний податковий кредит як основа державного стимулювання інвестиційно-інноваційної активності підприємств. *Формування ринкової економіки в Україні* : зб. наук. праць. Львів: Львівський національний університет ім. І. Франка. 2011. № 23. С. 314–320.
24. Козловський Є.В. Іноземний досвід регулювання міжнародного туризму та його використання в Україні. *Економіка України*. 2014. №10. С.24-27.
25. Колесник О. С. Інститути спільного інвестування: світовий досвід та українські перспективи К. : Зовнішня торгівля, 2010 . 141 с.
26. Липсиц И. В. Коссов В. В. Экономический анализ реальных инвестиций : учебн. пособие М. : Экономистъ, 2014. 347 с.
27. Мальська М. П. Антонюк Н. В., Ганич Н. П. Міжнародний туризм і сфера послуг. підручник : Знання, 2018. 661 с.
28. Мальська М.П. Бордун О.Ю. Планування діяльності туристичних підприємств : навч. посібник. К. : Знання, 2015. 241 с.
29. Мамедов О.Р. Современная экономика. Общедоступный курс. Ростов-на-Дону, «Феникс», 2016. 275 с.
30. Мігущенко Ю.В. Методика оцінки конкурентоспроможності туристичної сфери України. *Економіка. Управління. Інновації*. 2013. №1. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2013_1_39 (дата звернення: 08.06.2021).
31. Мороз А.М. Банківські операції : підручник. 2-ге вид., випр. і доп. / А. М. Мороз, М. І. Савлук, М. Ф. Пуховкіна та ін. ; К. : КНЕУ, 2012. 476 с.
32. Мошенський С. З. Фондовий ринок та інституційне інвестування в Україні: вплив на інвестиційну безпеку держави. Житомир: Вид-во ЖДТУ, 2008. 431 с.
33. Парфіненка А. Ю., Сідорова В. І. Особливості формування та реалізації туристичної політики держави : міжнародний, національний, регіональний досвід : монографія / кол. авт., за ред.. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. 280 с.
34. Офіційний сайт Всесвітньої організації подорожей та туризму. URL : <http://www.wttc.org/> (дата звернення: 08.06.2021).
35. Сазонець І. Л. Інвестування : підручник для вузів Київ : ЦУЛ, 201 . 311 с.

36. Сайт Державної служби статистики України. URL : <http://ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 08.06.2021).
37. Смирнов І.Г. Визначення рівня конкурентоспроможності країн світу в туризмі: сучасні підходи. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. Серія: Економічні науки. 2015. №5-6 (82-83). С.37-49.
38. Сукурова Н. М. Іноземне інвестування як чинник інноваційного розвитку економіки регіонів : автореф. дис ... канд. екон. наук . Ужгород, 2011.20 с.
39. Ткаченко Т. І. Гаврилук С. П. Економіка готельного господарства і туризму: навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. К. : КНТУ, 2015. С. 179-185.
40. Третьяк Н. Фактори формування інвестиційного клімату в Україні. *Фінансовий простір*. 2013. № 3. С. 165–170.
41. Туріянська М.М. Інвестиційна привабливість туристичної галузі *Вісник Донецького інституту туристичного бізнесу*. 2015. №9. С.110-113.
42. Шеремет В.В. Управление инвестициями: в 2-х т. М.: Высшая школа, 2018. Т.2. 512 с.
43. Мунін Г.Б., Зміюнов А.О. Управління сучасним готельним комплексом: навч. посіб. Зінов'єв та ін.; під ред. члена-кор. НАН України, д.е.н., проф. Дорогунцова С.І. К.: Ліра-К, 2015. 520 с.
44. Цибух В. Державне регулювання у сфері туризму в Україні. *Статистика України*. – 2015. № 1. С. 75-84.
45. Школа І.М. Менеджмент туристичної індустрії : навч. посіб. Чернівці : ЦТЕІКНТЕУ, 2013. 662 с.
46. Шуплат О. М. Фінансування інвестиційної діяльності підприємств сфери туризму: теоретичний аспект. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 16. С. 28-33.